

การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเขต

อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

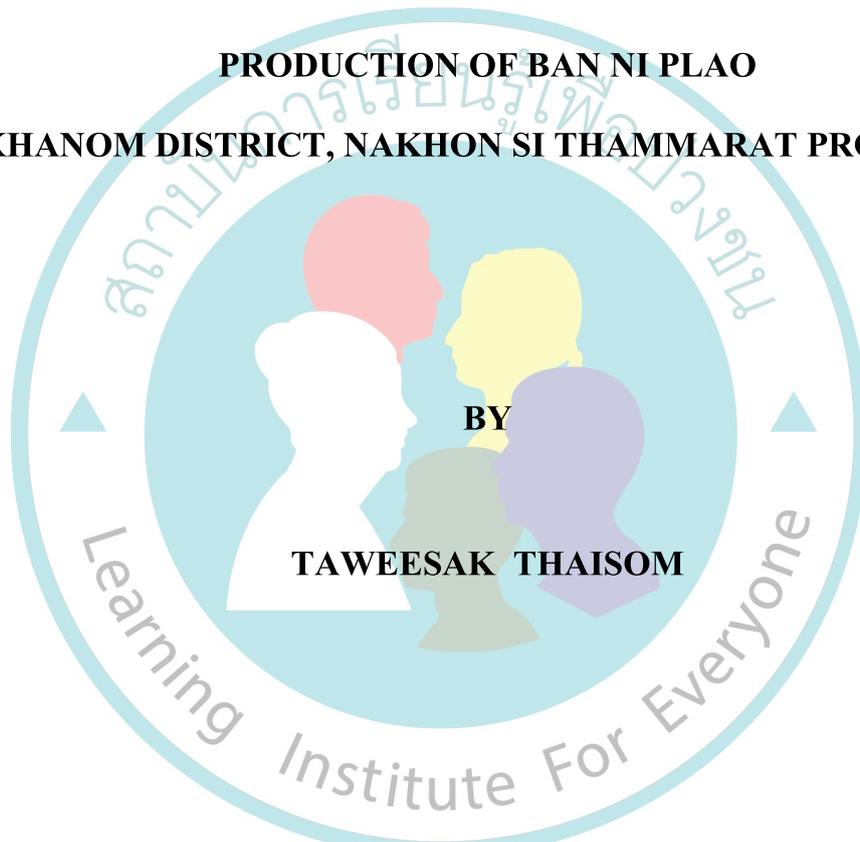
การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเขต
อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
ปีการศึกษา 2562

**THE DEVELOPMENT OF A SAVINGS STRATEGY FOR THE
PRODUCTION OF BAN NI PLAOW
KHANOM DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

**THE THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
IN THE PROGRAM OF
INTEGRATED LOCAL DEVELOPMENT
FACULTY OF GRADUATE STUDY
LEARNING INSTITUTE FOR EVERYONE (LIFE)**

2019

วิทยานิพนธ์เรื่อง (Title)	การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านในเพลา อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	ทวีศักดิ์ ไทยสม
สาขาวิชา	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร. ไมตรี อินเดรียะ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	พ.ต.ต.หญิง ดร. จิรสุดา ปลายยอด

คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ดร.สุชาติ ศรียารัตน)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีปริญญา ฐประจ่าง)

ลงชื่อ..... กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
(ดร. ไมตรี อินเดรียะ)

ลงชื่อ..... กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)
(พ.ต.ต.หญิง ดร. จิรสุดา ปลายยอด)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้แทนบัณฑิตศึกษา)
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี พงศ์พิศ)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้แทนบัณฑิตศึกษา)
(ดร.ทวิช บุญธิรัมย์)

ลงชื่อ..... เลขานุการ
(อาจารย์อัญมณี ชุมณี)

บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง	การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชื่อผู้เขียน	ทวีศักดิ์ ไทยสม
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร. ไมตรี อินเดริยะ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	พ.ต.ต. หญิง ดร. จิรสุดา ปลายยอด

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพ คือจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์โดยการสนทนากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ สภาพแวดล้อม และศักยภาพมี จุดแข็งคือ การใช้สัจจะเป็นกฎระเบียบสำคัญ จุดอ่อนขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีและบุคลากร โดยมีสภาพทางกายภาพที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านทะเล ภูเขา เป็น โอกาส ส่วนอุปสรรคคือ การย้ายถิ่นฐานของประชากร และพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์โดยกำหนดกิจกรรมการรับซื้อผลผลิตด้านการเกษตรและด้านประมงของชุมชนเพื่อรวบรวม แปรรูป เพิ่มมูลค่า และใช้กิจกรรมการรวบรวมผลผลิตนำการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 5 ด้าน (1) การบริหารงาน ด้วยการเพิ่มกรรมการด้านการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน (2) ด้านเงินทุน เพิ่มเงินทุนหมุนเวียนจากเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ (3) ด้านการมีส่วนร่วม สมาชิกได้ร่วมกันแปรรูปผลผลิตของชุมชน (4) ด้านความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ (5) ด้านผลตอบแทน เพิ่มผลตอบแทนกรรมการ และสมาชิกด้วยรายได้จากกิจกรรมการพัฒนา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรสำรวจความต้องการส่งออกผลผลิตและความต้องการนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเพื่อวางแผนพัฒนากิจกรรมต่อเนื่อง (2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมกลุ่มและเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คำสำคัญ : ความเข้มแข็ง, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

Abstract

Thesis Title	The Strength of Saving Groups for Production of Ban Ni Plao. Khanom District, Nakhon Si Thammarat Province
Researcher	Taweesak Thaisom
Degree	Master of Arts
In the Program of	Integrated Local Development
Year	2019
Principal Thesis Advisor	Dr. Mitree Intreja
Associate Thesis Advisor	Col. Capt. Dr. Jirasuda Plaiyod

The objectives of this research were to study 1) the environment and potential; there were strength, weakness, opportunity, and threat, also 2) the strength development of saving groups of Ban Ni Plao. Khanom District, Nakhon Si Thammarat Province in management, budget, participation, knowledge, and the return of investment. This research was qualitative research using interview. The information were collected from conversation of 30 samples and content analysis.

The results of this research presented that the strength of environment and potential was using promise to the important rule. The weakness was lack of technology equipments and personnel. Opportunity was physical environment, which were seas and mountains of tourism locations. And, threat was population migrations. Furthermore, the way to strength development of saving groups was buying agriculture and fishing products of community for collection, processing, and increasing value. Additionally, the product collections were used for strength development of saving groups for 5 things. (1) Management, buyer committees were increased for buying the community products. (2) The budget, working capital was increased from saving groups network. (3) Participation, the members helped to process the community products together. (4) The knowledge, learning was supported by saving groups network. Moreover, (5) the return of investment, compensation to committees and members was increased using income from the development activities.

The suggestions of this research were (1) saving groups for production of Ban Ni Plao should survey the requirement for export and import products to planning continuous activities development, (2) should learn more the groups and saving groups network, which effect on the development of saving groups for production.

Key words : The Strength, Saving Groups for Production

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยไปด้วยดีเกิดจากความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร. ไมตรี อินทร์ริยะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก พ.ต.ต. หญิง ดร. จิรสุดา ปลายยอด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านให้คำปรึกษาชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจนเกิดผลสำเร็จในครั้งนี้และได้รับความรู้ในการวิจัยอย่างแท้จริงจากท่านอาจารย์

ขอกราบขอบพระคุณนาย โชคดี ช้วนลิ้ม ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลขนอม เป็นผู้ประสานงาน คณะกรรมการ สมาชิก ทุกคนที่กรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยและให้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอย่างสูงตลอดระยะเวลาการศึกษาผู้วิจัยได้รับกำลังใจจากครอบครัว ด้านกำลังใจความคิด และคอยให้กำลังใจทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจทุ่มเทอย่างเต็มความสามารถ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ ในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้วิทยาการต่าง ๆ สร้างประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในสถาบันอันทรงเกียรติที่ผู้วิจัยภาคภูมิใจแห่งนี้จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ทวีศักดิ์ ไทยสม

Learning Institute For Everyone

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
คำถามสำคัญในการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดการพัฒนา.....	9
แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต.....	17
แนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 5 ด้าน.....	28
แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
รูปแบบในการวิจัย.....	44
ประชากรและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถานที่ในการวิจัย.....	49
ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย.....	49
ปฏิทินการปฏิบัติงาน.....	50
4 ผลการวิจัย	
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา.....	51
ผลการวิจัย.....	53
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผลการวิจัย.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก ก. เครื่องมือการวิจัย.....	72
ประวัติผู้วิจัย.....	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ปฏิทินการปฏิบัติงาน.....	55

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงขั้นตอนใดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Arnstein.....	33
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสังคมไทยโดยรวมเป็นสังคมที่เรียบง่าย มีการดำรงชีพอยู่อย่างพอเพียง บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรและพึ่งพาอาศัยกันเป็นระบบเครือญาติ มีระบบเศรษฐกิจที่เกิดจากการจัดการของคนในชุมชน มีการผลิตเพื่อการยังชีพ และการค้าขายระหว่างชุมชน ซึ่งการอยู่ร่วมกันของชุมชนแบบพึ่งพาอาศัยกัน (มาโนช มาละการ, 2551, หน้า 1) เมื่อคนในชุมชนมีปัญหาจะมีระบบสวัสดิการชุมชนคอยดูแลช่วยเหลือคนในชุมชนด้วยการจัดการของชุมชนเอง ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่คนในชุมชน เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนไปจากเดิม มีความเจริญมากขึ้น วิถีชีวิตของคนในชุมชนในสังคมเริ่มปรับเปลี่ยนมีลักษณะการเอาตัวรอดให้ความสำคัญกับการบริโภคมมากขึ้น และการเข้ามาของกระแสวัฒนธรรมเมืองได้ส่งผลให้วัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิตดั้งเดิม ค่านิยม ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นค่อย ๆ เลือนหายไป เกิดเป็นช่องว่างระหว่างคนในสังคมสมัยใหม่กับคนในสังคมชนบท ก่อให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นมากมาย ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหาสังคม ปัญหาด้านคุณภาพชีวิต ปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐาน และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคม ผู้คนที่อยู่ในระบบรัฐ ระบบโรงงานสมัยใหม่ถูกจัดให้อยู่ในระบบ ได้รับการดูแลช่วยเหลือในด้านสวัสดิการ แต่ผู้คนที่อยู่นอกระบบ เช่น ชาวสวน ชาวนา ถูกทอดทิ้งขาดการเหลียวแล ทำให้โอกาสของคนในสังคมในการเข้าถึงการบริการขั้นพื้นฐานเกิดความไม่เท่าเทียมกันขึ้น จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมในการเข้าถึงระบบสวัสดิการหรือบริการขั้นพื้นฐาน ทำให้นักคิด นักวิชาการหลายๆ คนหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้น มีการพูดคุย ถกเถียงเรื่องความเสมอภาคในสังคม และแนวทางการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อดูแลช่วยเหลือคนในสังคม โดยภาครัฐจะต้องเข้ามาดูแลช่วยเหลือคนในสังคมไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งทางภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและเข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบสังคมสงเคราะห์ แต่กลับพบว่ารัฐไม่สามารถเอื้อมมือเข้ามาช่วยเหลือดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในสังคมชนบทหรือสังคมชายขอบ ทำให้คนในสังคมเหล่านี้หันกลับมาพึ่งตนเอง เพื่อตอบสนองความ

ต้องการขึ้นพื้นฐานของกลุ่ม อีกทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศมีส่วนซ้ำเติมปัญหาสังคมในชนบทมากขึ้น

การให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นเป็นวาระสำคัญในการพัฒนาที่ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเป็นเครือญาติ ชุมชน มีทุนทางสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถช่วยรองรับผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจจากภายนอก โดยพบว่าชุมชนในหลายพื้นที่ได้มีการดำเนินการด้านสวัสดิการโดยมีฐานมาจากกิจกรรมในชุมชนที่ขับเคลื่อนโดยคนในชุมชนผ่านประเพณี ความเชื่อความสัมพันธ์ภายในชุมชน ก่อให้เกิดสวัสดิการโดยชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง แม้ว่าการปรากฏขึ้นของสวัสดิการชุมชนจะเกิดขึ้นมาตั้งแต่ในอดีตแล้วก็ตาม แต่ความชัดเจนในการดำเนินสวัสดิการดังกล่าวควบคู่ไปกับการจัดสวัสดิการโดยรัฐและความเข้าใจในบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนยังคงเป็นองค์ความรู้ที่กระจุกกระจายอยู่มาก เนื่องจากขาดความชัดเจนในเชิงรูปธรรมความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติทั้ง ๆ ที่เป้าหมายของหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวต่างต้องการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 4-5 กุมภาพันธ์ 2550) จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ได้จุดประกายแนวคิด “สังคมออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต” โดยปราชญ์ชาวบ้านชื่อ นายชบ ยอดแก้ว หรือชาวบ้านเรียกกันว่า “ครูชบ ยอดแก้ว” (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2552, หน้า 32-33) ได้เล็งเห็นว่าการเข้ามาดูแล ช่วยเหลือในการจัดสวัสดิการสังคมของภาครัฐในรูปแบบสังคมสงเคราะห์ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในสังคมได้และต้นตอของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่แท้จริง คือความยากจน ที่ทางผู้คิดค้นแนวคิดได้ประสบด้วยตนเองตั้งแต่วัยเด็ก จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวคิด เพื่อแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือตนเองและคนในชุมชนในสังคมชนบทหันกลับมาพึ่งพาตนเอง ทั้งทางด้านการเงิน การผลิต และสวัสดิการชุมชน จึงมีการรวมกลุ่มของประชาชนทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน บนพื้นฐานของวัฒนธรรมชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในหมู่เครือญาติและสมาชิกในชุมชน มีการจัดระบบภายในกลุ่มและมีการจัดสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดูแล ช่วยเหลือคนในชุมชนที่มีปัญหาให้สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนได้อย่างทั่วถึง โดยไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐ “สังคมออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต” เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการออม ที่ริเริ่มโดยครูชบ ยอดแก้ว ในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งมีการนำมาทดลองปฏิบัติในโรงเรียนวัดน้ำขาวในเป็นครั้งแรก พร้อมโครงการออมทรัพย์ 6 โครงการจนประสบความสำเร็จ และได้ขยายแนวคิดออกสู่ชุมชน มีการพัฒนารูปแบบนำมาผสมผสานกับหลักจิตวิทยาสังคม

สมัยใหม่ โดยประยุกต์ใช้กับการดำเนินงาน เกิดเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีชื่อเรียกว่า “กลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต” บนฐานของทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ และทุนวัฒนธรรมชุมชน ในการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อดูแล ช่วยเหลือประชาชนในชุมชนตำบลน้ำขาวในด้านสวัสดิการให้สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น โดยนำเอากลุ่มสัจจะออมทรัพย์ แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตเป็นฐานในการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก เพื่อช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สวัสดิการการเกิด สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล สวัสดิการค่าฌาปนกิจ สวัสดิการทุนการศึกษา สวัสดิการเงินบำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส สวัสดิการคนทำงาน สวัสดิการเงินกู้ สวัสดิการเงินฝาก

เมื่อกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินงานมาช่วงเวลาหนึ่งจึงพบว่า มีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต บางกลุ่มต้องประสบปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่ม และปัญหาการขาดส่งดอกเบี้ยการกู้ยืม ของสมาชิกกลุ่ม ทำให้มีบางกลุ่มต้องปิดการดำเนินงาน จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทางกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตในตำบลน้ำขาวที่มีการดำเนินงานอยู่ มีปรับกฎระเบียบ กติกากลุ่ม การตรวจสอบการดำเนินงานและการควบคุมคุณภาพ

ระบบการบริหารจัดการของกลุ่มให้การปฏิบัติงานมีความโปร่งใสและเป็นธรรมโดยให้สมาชิกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริต ความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตในตำบลน้ำขาวที่มีการดำเนินงานอยู่สามารถดำเนินงานกลุ่มต่อไปได้ ในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้เข้ามาสนับสนุนภายใต้โครงการเงิน SIF เมฆู 5 ครั้ง ซึ่งได้จัดงบประมาณสนับสนุน เป็นจำนวนเงิน 12 ล้านบาทให้กับกลุ่มออมทรัพย์จำนวน 21 กลุ่มในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ เพื่อช่วยเหลือคนจนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และในปี พ.ศ. 2549 คุรุชบ ยอดแก้ว เข้าร่วมเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ร่วมกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน 249 คน เสนอร่างแก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พ.ร.บ. สภามัครชุมชน และพ.ร.บ. สภาพัฒนาการเมือง ซึ่งการเสนอร่างแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม โดยมุ่งหวังให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พื้นฟูทุนทางสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชน และสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงของระบบสวัสดิการชุมชนในระดับท้องถิ่น และภาครัฐอย่างบูรณาการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2552, หน้า 27-28)

ปัจจุบันนี้ ระบบสวัสดิการชุมชนมีการพัฒนาจนได้รับการยอมรับว่า สามารถช่วยให้ชุมชนจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพบว่า มีหลายกลุ่มที่ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง จนกลายเป็นกลุ่มต้นแบบในการรวมกลุ่มจัดสวัสดิการชุมชนที่มีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ เช่น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จันทบุรี กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต จังหวัดตราด (พรหมทิพย์ เพชรมากและคณะ, 2547, หน้า 80-81) ผลจากการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ตำบลน้ำขาวที่ผ่านมาสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกและคนในชุมชนได้อย่างแท้จริงส่งเสริมให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสิ่งที่สำคัญไปกว่าการ ได้มาซึ่งสวัสดิการ คือ สมาชิกทุกคนต้องร่วมลงทุน สร้างหลักประกันร่วมกัน มีสัจจะทั้งกับตนเองและกลุ่ม เป็นการออมทรัพย์ตามกำลังและความสามารถ ซึ่งสามารถสร้างหลักประกันชีวิตว่าในยามที่เดือดร้อนจะไม่ถูกทอดทิ้ง ชาวบ้านจะสามารถดูแลซึ่งกันและกันได้อย่างยั่งยืน ทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เติบโตขึ้นมีการเผยแพร่แนวคิดส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มออมทรัพย์ จัดกองทุนสวัสดิการเพิ่มขึ้นในชุมชนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ธิดารัตน์ กิมกระโทก, 2551, หน้า 15) จากแนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัว มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลในรูปแบบที่สอดคล้องกับฐานทุนและความต้องการของชุมชน เช่น การนำดอกผลส่วนหนึ่งจากกลุ่มออมทรัพย์หรือกองทุนในชุมชนมาจัดสวัสดิการให้สมาชิก โดยให้ชุมชนมีการรวมทุนกันอย่างเป็นองค์รวมและเป็นระบบ มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ และทักษะในการบริหารกลุ่ม (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์บ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2543 มีสมาชิกร่วมก่อตั้งครั้งแรก จำนวน 85 คน เงินฝากสะสมเดือนแรกจำนวน 10,790 บาท โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านรู้จักการประหยัด และการออมเงินในระบบกลุ่ม และสร้างกระบวนการในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน สำหรับชาวบ้านที่ต้องการเงินทุน เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อแก้ปัญหาเมื่อยามเดือดร้อน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาวบ้าน ที่ต้องสูญเสียจากการที่ไปกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นเมื่อมีความจำเป็น เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านผู้ด้อยโอกาส ซึ่งไม่มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ ในรูปของสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล โดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เน้นการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม

ซึ่งสมาชิกจะต้องมีสัญธรรม ชันดิธรรม และคุณธรรมทั้ง 5 ต้องมีความโปร่งใส ชัดเจน กลุ่มได้ใช้นโยบายการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านซึ่งเป็นสมาชิกให้มีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน ใช้หลักสังคม วัฒนธรรม และสัญธรรม เป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิก แทนการใช้กฎหมายหรือกฎข้อบังคับ มีนโยบายเปิดรับสมาชิกภายในหมู่บ้านเท่านั้น เน้นใช้หลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ โดยมีประธานกลุ่ม คือนายโชคดี ช้วนลิ้ม ปัจจุบันอายุ 48 ปี จบการศึกษามัธยมปลาย จากโรงเรียนขอนแก่นพิทยา อาชีพพนักงานไปรษณีย์ สาขานอม บริษัทไปรษณีย์ไทย อาศัยอยู่ที่บ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 172 คน เงินสะสมสะสมทั้งหมด ณ วันที่ 8 สิงหาคม พศ. 2561 จำนวน 4,465,294 บาท ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีผลการจัดระดับการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุง และถือว่าเป็นกลุ่มที่ยังอ่อนแอ มีปัญหาใน การดำเนินงาน และขาดความเข้มแข็ง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2557) จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการณ์ดำเนินงาน จุดแข็ง จุดอ่อน วิฤต และโอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้และทักษะในการบริหารกลุ่ม (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่มอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่องการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปสู่แนวทางการเตรียมความพร้อมในการจัดการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านในเพลา ในด้านต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และโอกาสของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ชุมชนบ้านในเพลา หมู่ที่ 8 ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ขอบเขตเนื้อหา
ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษามีดังนี้
 - 2.1 สภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และโอกาสของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 2.2 แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านในเพลา หมู่ที่ 8 ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 176 ครัวเรือน ประชากรจำนวน 886 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนประชากร โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีคุณสมบัติในการให้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 30 ราย

คำถามสำคัญในการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิฤต และ โอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร
2. แผนการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างไร

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โดยประชาชนมีส่วนร่วม จากการเรียนรู้ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ใน 5 กิจกรรม คือ ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง การรวมตัวกันของชาวบ้าน ชุมชน เพื่อช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์ แล้วยำมาสะสมรวมกันทีละเล็กทีละน้อยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการ ลงทุน ประกอบอาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

ความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ หมายถึง การที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนากลุ่มให้มีความยั่งยืนด้วยการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการบริหาร ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทนการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และ โอกาสของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน ในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ทำให้สมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาได้ฝึกฝนให้รู้จักประหยัด และออม โดยการสะสมเป็นประจำสม่ำเสมอ มีแหล่งเงินทุนและเงินกู้เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน ได้รับเงินปันผลจากเงินสะสมที่เก็บออมไว้ และกิจกรรมของกลุ่มที่สมาชิกมีส่วนร่วม มีแหล่ง บริการขายสินค้าอุปโภคบริโภค และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยการผลิต และมีการจัดกิจกรรมการ สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ยากไร้ขาดแคลน

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา และเพื่อพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดการพัฒนา
2. แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
3. แนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 5 ด้าน
4. แนวคิดการมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดการพัฒนา

1. ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยสาเหตุต่าง ๆ หลายประการ ดังต่อไปนี้ คือ

- 1.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)
- 1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (Population Change)
- 1.3 การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน (Isolation and Contact)
- 1.4 โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Structure)
- 1.5 ระดับของความรู้และเทคโนโลยี (Knowledge and Technology)

1.6 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น เช่น การเล็งเห็นความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง หรือนโยบายของผู้นำประเทศ

จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผ่านมา เราจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเรื่องตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงจึงต้องทำความเข้าใจทั้งในด้านทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction) ขนาดของการเปลี่ยนแปลง (Magnitude) ระยะเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง (Time) สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Change & Resistance to Change)

สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้น คือ ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น กินความครอบคลุม ไปถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ก้าวหน้าหรือถดถอยก็ได้ แต่ที่เป็นพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญของการพัฒนา ก็คือ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction for Change) ในลักษณะที่ก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

คำว่า “พัฒนา” เกิดขึ้นและนำมาใช้ครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้นำมาใช้เรียกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นพลังงานจากเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ อาชีพของคนในสังคมเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม วิธีการผลิตเปลี่ยนจากเพื่อการยังชีพเป็นวิธีการผลิตเพื่อการค้า ที่อยู่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นเมือง สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หลังจากนั้นคำว่า พัฒนา ก็ได้แพร่กระจายออกไปทั่วโลก โดยความหมายกว้าง ๆ ทั่วไปแล้ว หมายถึงการกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามีอยู่สามส่วน คือ ผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ วิธีการรวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป้าหมายของกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจชัดเจนในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิชาการที่ว่าด้วยการพัฒนา

คำถามที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนา ก็คือ การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของสังคมนั้นแท้ที่จริงแล้วเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของใคร เกิดขึ้นจากการกระทำของใคร และมีจุดมุ่งหมายรวมทั้งเจตนารมณ์ที่แท้จริงอย่างไร จึงต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

จากการศึกษาเชิงวาทกรรม (Discourse Studies) พบว่า มีการแอบแฝงซ่อนเร้นความต้องการที่แท้จริงของผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ นั่นคือ การพัฒนาที่ผ่านมาในอดีตเป็นเพียงการบิดเบือน ซ่อนเร้นนั่นตามติ

เชิงวิชาการที่แท้จริงของพัฒนาศาสตร์ โดยพยายามใช้วาทกรรมครอบงำระบบความคิด รวมไปถึง การชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมเป้าหมายให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ ผู้สร้างวาทกรรมต้องการ นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีข้อคิดเห็นทางวิชาการที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ภายใต้งैอนไขที่บริสุทธิ์ การพัฒนาที่แท้จริงไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้ ถ้าหากไม่สามารถควบคุม การเปลี่ยนแปลงเชิงลบของสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปพร้อมกับการ เปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม โดยแก่นแท้แห่งศาสตร์นั้น การพัฒนา (Development) มีความหมายเป็น สองนัย ก็คือ

1. ในความหมายอย่างแคบ การพัฒนา หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นหรือริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาและนำมาใช้เป็นครั้งแรก เช่นการคิดค้นกระแสไฟฟ้า การประดิษฐ์เครื่องคอมพิวเตอร์

2. ในความหมายอย่างกว้าง การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของ ระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมนั้น โดยมีหลักที่ใช้ในการพิจารณาโดยมี จุดเน้นอยู่ที่ลักษณะของการพัฒนา คือ

2.1 การเปลี่ยนแปลงในด้านปริมาณ คุณภาพ และสิ่งแวดล้อม ทุกด้านให้ดีขึ้นหรือ เหมาะสมกว่าสภาพที่เป็นอยู่เดิม

2.2 มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไป

2.3 มีลักษณะเป็นพลวัตร ซึ่งหมายความว่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

2.4 มีลักษณะเป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะ เปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อใด ใช้งบประมาณและสิ่งสนับสนุนเท่าใด ใครรับผิดชอบ

2.5 มีลักษณะเป็นวิชาการ ซึ่งหมายถึง การกำหนดขอบเขตและกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิด การเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนา อุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาการศึกษา

2.6 มีลักษณะที่ให้น้ำหนักต่อการปฏิบัติการจริงที่ทำให้เกิดผลจริง

2.7 การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ โดยมนุษย์ และเพื่อมนุษย์ หรือ อาจเกิดขึ้นเอง

2.8 มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด ซึ่งสามารถจะบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็น ด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด ในระดับใด

อย่างไรก็ตาม ได้มีการศึกษาเชิงประเมิณผลการพัฒนา พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่ไม่พึง ประารถหลายประการ นับตั้งแต่เริ่มมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1

ในปีพุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศวิทยา (Social Ecology) ของสังคมไทย ผลที่คาดหวังสำคัญหลายประการไม่เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้นักคิดจากหลายสำนักความคิดพากันหยิบยกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมา ถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงความล้มเหลวเหล่านั้น พร้อมทั้งมีการเสนอแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ บางแนวคิดได้รับการยอมรับจากสาธารณชนและกลุ่มผู้บริหารจนนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเชื่อในเอกลักษณ์ รวมทั้งความเข้มแข็งของวัฒนธรรม บางแนวคิดชูประเด็นการเรียนรู้ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของคนพร้อมทั้งการให้เหตุผลอย่างเป็นระบบน่าเชื่อถือและปฏิบัติตาม ในขณะที่นักคิดบางสำนักความคิดพยายามใช้ยุทธศาสตร์ทางศาสนา (Religious Strategy) มาชี้นำทางออกให้แก่สังคมไทย บนพื้นฐานแห่งนัยยะสำคัญตลอดจนความโดดเด่นทางวิชาการที่ว่า ความดีต้องอยู่เหนือความชั่วเสมอ โดยละทิ้งเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านมิติของเวลา (Time) พลังทางลบ (Negative Social Force) ที่ทำให้เกิดการต่อต้านเปลี่ยนแปลงอันไม่พึงปรารถนาในสังคม

ประกายความคิดเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดความพยายามที่จะถักทอและบูรณาการความโดดเด่นจากแนวความคิดหลากหลายกระแสเข้าด้วยกัน นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีการเสนอแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงนิเวศ (Green Development) เศรษฐศาสตร์เชิงนิเวศ (Green Economics) เศรษฐศาสตร์กระแสกลาง (Mid-Stream Economy) หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยมีความเชื่อพื้นฐานของการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแก่ผู้คนรุ่นหลัง แล้วกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศแนวใหม่ ด้วยการวิพากษ์อย่างแหลมคมต่อแนวคิดแบบปฏิฐานนิยม (Positivism) อัตนิยม (Individualism) ที่ยึดเอาความพึงพอใจของมนุษย์ตามหลักการของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย (Marginal Utility) ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความหายนะและการทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์เจตนารมณ์ของแต่ละแนวคิด ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า โดยแท้ที่จริงแล้ว นักคิดแต่ละยุคสมัย แต่ละสำนักคิด ต่างมีเจตนารมณ์บางอย่างร่วมกัน คือ สันติสุข ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิก สิ่งที่แตกต่างกัน ก็คือ วิธีคิด สำนักคิด (School of Thought) ของเขตของการคิด (Boundary) ลักษณะการมองปัญหา การให้ความหมายและวิธีการในการทำความเข้าใจ รวมทั้งการวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (Approach) ของกลุ่มแนวคิดเหล่านั้น

ดังนั้น ผู้ที่ศึกษาวิชาการทางด้านการพัฒนาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านวิชาการรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาการทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ความรู้ทางด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา ภาษาศาสตร์

ประวัติศาสตร์ รวมทั้งสถานะของการดำรงอยู่ ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้เหล่านี้

การพัฒนาชุมชนเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่พยายามใช้หลักบูรณาการบนพื้นฐานความเชื่อและความเข้าใจเบื้องต้นหลายประการร่วมกันดังต่อไปนี้

ประการแรก การพัฒนาและการพัฒนาชุมชนมีความแตกต่างกันหลายประการ ทั้งในด้านแนวความคิดที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อ หลักการ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ การพัฒนาชุมชนอย่างเป็นทางการนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ซึ่งมีพัฒนาการทางวิชาการอย่างเป็นทางการไม่เกินหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การขาดทฤษฎีตลอดจนองค์ความรู้เชิงลึกที่มีลักษณะเฉพาะด้าน ทำให้การพัฒนาชุมชนมีลักษณะทางวิชาการที่เรียกว่า การพึ่งพาทางทฤษฎี (Theoretical Dependency) ซึ่งหมายถึง การเอาแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ วิธีการจากศาสตร์สาขาอื่น ๆ เช่น สังคมวิทยา (Sociology) มานุษยวิทยา (Anthropology) การศึกษา (Education) รัฐศาสตร์ (Political Science) เศรษฐศาสตร์ (Economics) จิตวิทยา (Psychology) และอื่น ๆ มาบูรณาการแนวคิดขึ้นมาใหม่ เจื่อนใจดังกล่าวทำให้ผู้ที่สนใจทางด้านการพัฒนาชุมชนจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ รอบด้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ศาสตร์แห่งการพัฒนา ก็คือบูรณาการหรือนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งมุ่งหวังจะสร้างองค์รวมแห่งความรู้ให้แก่ผู้ที่มุ่งมั่นที่จะศึกษา อย่างไรก็ตาม ลักษณะการพึ่งพาทางทฤษฎีของวิชาการทางด้านการพัฒนานี้เองที่ทำให้การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติมีจุดเน้นหนักแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานความรู้ ความเชื่อ แนวคิด ของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารงานและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านการพัฒนา แต่อย่างน้อยที่สุด ในปัจจุบันนี้ ทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า รากฐานของการพัฒนาประเทศที่แท้จริงนั้น ควรจะยึดคนรวมทั้งสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา

ประการที่สอง สังคมไทยนั้นมีประวัติศาสตร์ตลอดจนความเป็นมาอันยาวนาน ความเชื่อ บรรทัดฐาน วัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมถูกถ่ายทอดโดยขบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) จากบรรพบุรุษสู่คนรุ่นหลัง และยังปรากฏร่องรอยให้เห็นได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมแห่งการยอมตาม (Passive Culture) ความสัมพันธ์แบบข้า-บ่าว ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับอุปถัมภ์ ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม ผีสาง เทวดา ซึ่งเห็นได้อย่างดาษดื่น

จริงอยู่ ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษสู่คนยุคปัจจุบันบางอย่างจะวิจิตรงดงามเต็มไปด้วยคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ บางรูปแบบจะแฝงการสั่งสมภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เอาไว้อย่างลึกซึ้งน่าภาคภูมิใจ แต่กลับไม่ปรากฏแนวคิดอันแหลมคมเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นมิติด้านลบของวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการคาดคะเนสัมฤทธิ์ผลหรือความล้มเหลว

ของการพัฒนา การวิพากษ์เชิงกล่าวหาแนวคิดเสรีนิยม วัตถุนิยมหรือสังคมนิยม ตลอดจนการปฏิเสธไม่ยอมรับแนวความคิดที่มาจากตะวันตกโดยพยายามชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศ นับตั้งแต่เริ่มดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีสาเหตุใหญ่มาจากการนำเอาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้โดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงข้อตกลงเบื้องต้น เงื่อนไขรวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเอาทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ จึงมีลักษณะการมองปัญหาแบบอัตนิยม (Subjectivity) ชาตินิยม (Nationalism) วัฒนธรรมนิยม (Ethnocentrism) ซึ่งมักจะละเลยหรือมองข้ามความไม่รู้ ข้อบกพร่อง ตลอดจนความอ่อนแอทางปัญญาของตนเอง วิธีมองปัญหาดังกล่าวจะแตกต่างกับการวิเคราะห์ปัญหาในเอกสารชุดนี้ ซึ่งเน้นหลักการมองปัญหาแบบวัตถุประสงค်นิยม (Objectivism) องค์กรนิยม (Totalism) หลังสมัยใหม่ (Post-Modernism) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพิจารณาเชิงพิพากษ์ถึงสาเหตุแห่งความอ่อนแอและการด้อยพัฒนาทุกด้านของหน่วยการวิเคราะห์ อันหมายถึงชุมชนในที่เกิดจากการครอบงำ (Hegemony) การรุกราน (Penetration) ขบวนการติดต่อและผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation & Assimilation) การพึ่งพา การไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยว การแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ที่ยอ่อนแอกว่า รวมทั้งการขูดรีด (Exploitation) อันเป็นพื้นฐานทางจิตวิทยาของสังคมนิยม เนื่องจาก การพัฒนาหรือการด้อยพัฒนา ความเข้มแข็งหรืออ่อนแอของสังคมใด ๆ ก็ตามนั้น มิได้มีความหมายในตัวเอง หากแต่เป็นความคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Concept) ซึ่งขึ้นอยู่กับ การเชื่อมโยงเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมหรือสังคมอื่น โดยใช้กฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยกรอบแนวคิดของผู้คิดผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนขึ้นเป็นดัชนีชี้วัด อาทิเช่น วัดความเข้มแข็งของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง โดยการพิจารณาจากการเรียนรู้และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของคนในชุมชนหรือวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานเฉลี่ย เราไม่สามารถจะเข้าใจความหมายของพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ความเข้มแข็งหรืออ่อนแอ ความยั่งยืนหรือไม่ยั่งยืนจากสิ่งใดได้ ถ้าหากไม่สามารถพิจารณาสัมพันธ์กับสิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ ซึ่งการเปรียบเทียบก็มักจะถูกอิทธิพลของมิติทางด้านวัฒนธรรม การครอบงำทางด้านภาษาซึ่งเป็นสื่อในกระบวนการถ่ายทอดความรู้เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความรู้สึกทางด้านชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism) ซึ่งเกิดจากการยึดคิดว่า วัฒนธรรมของตนเองนั้นดีกว่า สูงกว่าวัฒนธรรมอื่น ที่น่าสังเกต ก็คือ แนวคิดเหล่านี้ไม่สามารถก้าวพ้นไปจากความคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thought) กับศาสตร์สาขาอื่นได้อยู่ นั่นเอง กล่าวโดยสรุป ก็คือ วิธีคิดพื้นฐานของการพัฒนาและการพัฒนาชุมชนนั้น มีลักษณะเป็นวิธีคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thinking) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้อย่างน้อย 6 กลุ่มดังต่อไปนี้ คือ

- 1.) แนวความคิดแบบวิวัฒนาการ (Evolution)
- 2.) แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Change)
- 3.) แนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์การเมือง (Economics & Political Economy)
- 4.) แนวคิดแบบการปฏิบัติการและการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Action & Social Movement)
- 5.) แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict)
- 6.) แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน (Community Development)

1. แนวความคิดแบบวิวัฒนาการ (Evolutionary Perspective) เป็นการนำเอาคำว่าการพัฒนามาใช้เพื่ออธิบายประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เคลื่อนย้ายจากภาวหนึ่งไปสู่อีกภาวหนึ่งที่ดีกว่าหรือสูงกว่าเดิม

2. แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change Perspective) แนวคิดนี้จะสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น การแบ่งชนชั้นทางสังคม การปฏิรูป หรือการปฏิวัติ

3. แนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์ (Economic & Political Economy Perspective) แนวคิดนี้จะมุ่งไปสู่การอธิบายโดยพิจารณาที่วิธีการผลิต (Mode of Production) วิธีการบริโภค (Mode of Consumption) หรือวิธีการแจกจ่าย (Mode of Distribution) ของมนุษย์

4. แนวคิดแบบการปฏิบัติการและการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement & Social Action Perspective) เป็นแนวคิดที่รัฐพยายามที่จะปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในรูปของการจัดทำแผนโครงการหรือการกำหนดอำนาจหน้าที่หรือการเคลื่อนไหวของมวลชนเพื่อต่อสู้เรียกร้อง ต่อรอง

5. แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict Perspective) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อในหลักการของวัตถุนิยมวิภาษวิธี และมองว่าความขัดแย้งอันเกิดจากการควบคุมวิธีการผลิตจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน (Community Perspective) เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาตินำมาใช้โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางและเป้าหมายของการพัฒนา

ทั้ง 6 แนวคิดหลักในการพัฒนา จะเห็นได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะ คือ มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ รวมทั้งศักยภาพของมนุษย์เป็นหลัก และการพัฒนาที่จะสื่อความหมายให้แก่ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนนั้นจะต้องมีค่านิยมที่มีขอบเขต

ของคำนิยามที่ชัดเจนต่อท้ายคำว่า การพัฒนา เสมอ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาองค์กร การพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาการศึกษา หรืออื่น ๆ

ประการที่สาม ความเชื่อพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนที่สำคัญและแตกต่างจากแนวคิดที่ยึดถือปฏิบัติกันในการพัฒนาทั่วไปอย่างน้อยที่สุดตามประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การพัฒนาและการพัฒนาชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ปฏิเสธความเชื่อมั่นอย่างแน่นแฟ้นเกี่ยวกับศักยภาพตลอดจนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แต่ปฏิเสธไม่ยอมรับสิ่งที่ค้านกับตรรกศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นจริงสากลของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยอมรับในความไม่เท่าเทียมกันด้านศักยภาพของมนุษย์ ทั้งทางด้านกายภาพ สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด การเรียนรู้ การปรับตัว วิสัยทัศน์ การแก้ปัญหา ทัศนคติทางปัญญาและอารมณ์ และอื่น ๆ ความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์นี้เองที่น่าจะเป็นเหตุผลประการหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ถึงการประจักษ์ต่อความผิดพลาดและล้มเหลวในภายหลังของการพัฒนาประเทศ หลังจากที่เดินตามร่องรอยความคิดที่ผู้นำทางความคิดแต่ละยุคสมัยกำหนดให้ด้วยวัฒนธรรมแห่งการยอมรับ อันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคมไทยโดยขาดการพิจารณาและการโต้แย้งวิพากษ์อย่างมีเหตุผล ดังกล่าวมาแล้ว

ประเด็นที่สอง ด้วยเหตุผลรวมทั้งความเชื่อในความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์นี้เองที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างทางด้านสติปัญญา รวมทั้งศักยภาพด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม จึงทำให้ไม่สามารถปฏิเสธความจริงของพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเคยเป็นมานับตั้งแต่ยุคเริ่มต้นเผ่าพันธุ์ มนุษย์จนกระทั่งปัจจุบัน คือ ทุกองค์ประกอบของสังคมมนุษย์จะต้องมีผู้นำ (Leader) และผู้ตาม (Follower) เสมอ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางความคิด ผู้นำทางการบริหารประเทศ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม การศึกษา และอื่น ๆ ก็ตาม

ความเข้าใจในการไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยว การร่วมมือ การช่วยเหลือ การพึ่งพา ความขัดแย้ง การผสมผสานและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่เป็นขบวนการพื้นฐานทางสังคมนี้เองที่ทำให้เกิดการต่อสู้ ช่วงชิงสิทธิอำนาจ ชัยชนะ ความพ่ายแพ้ สงคราม การขูดรีด การแสวงหาผลประโยชน์ การรุกราน (Penetration) ระหว่างคนตั้งแต่ 2 กลุ่ม สองชาติ สองวัฒนธรรมขึ้นไป จนส่งผลไปถึงความเข้าใจในรวมทั้งการก่อกำเนิดของความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและกระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งในความหมายหนึ่งก็คือ กระบวนการที่มีเป้าหมายในอันที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งแน่นอนว่ากระบวนการดังกล่าวและไม่อาจปฏิเสธเหตุผลพื้นฐานของการที่จะต้องมีผู้นำในทุก ๆ ด้านของกระบวนการพัฒนาหรือกระบวนการพัฒนาชุมชนได้

ประเด็นที่สาม การยอมรับความคิดตามประเด็นทั้งสองข้างต้น ทำให้การพัฒนาชุมชนมีลักษณะที่ให้น้ำหนักต่อการทำความเข้าใจในภาวะการก่อกำเนิด การคงอยู่ พลวัต การเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ อารยธรรม ความเป็นผู้นำ (Leadership) กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Process) การบริหารการจัดการ (Administration and Management) การวิเคราะห์ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ (Situational Analysis & Adaptation) และการวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sensitivity Analysis) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่แตกแขนงมาจากความเข้าใจเบื้องต้นดังที่กล่าวมาแล้ว

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โดยประชาชนมีส่วนร่วม จากการเรียนรู้ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ใน 5 กิจกรรม คือ ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน

2. แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

โดยธรรมชาติของสังคมมนุษย์จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นเผ่า เป็นชาติ ตั้งแต่เกิดจนตาย มนุษย์ย่อมมีกลุ่มสังกัด เริ่มตั้งแต่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน ไปจนถึงกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่จะต้องเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “กลุ่ม” ไว้แตกต่างกันดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 52) ให้ความหมายว่า กลุ่มว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ได้สร้างแบบอย่างการกระทำระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นองค์ภาวะหนึ่ง ทั้งโดยสมาชิกกลุ่มเองและโดยผู้อื่นด้วย

ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีพฤติกรรมร่วมในแบบฉบับของตนเอง เมื่อพิจารณาจากความหมายเกี่ยวกับ “กลุ่ม” ดังกล่าวข้างต้นแล้วอาจสรุปได้ว่า

1. กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุด 2 คนขึ้นไป
2. กลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Interaction) โดยต่อเนื่อง หมายความว่าทั้งกลุ่มและบุคคลจะแยกกันไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน มีระเบียบและโครงสร้างกลุ่มเหมือนกับการสร้างบ้านอันประกอบด้วย เสา คาน ช่อ แป เหล่านี้เป็นหลัก เช่นเดียวกับกลุ่มเป็นแกนสำคัญ
3. กลุ่มจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ภายในช่วงเวลาหนึ่ง
4. กลุ่มแต่ละคนรับรู้และตระหนักว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
5. มีเป้าหมายร่วมกัน มีกิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิก

โสภา ชูพิกุลชัย (2551, หน้า 58) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม คือ กลุ่มต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกัน มีการแสดงพฤติกรรมตอบโต้สัมพันธ์กัน ทุก ๆ กลุ่มที่เกิดขึ้นมานั้นจะมีความผูกพันกัน อาจจะเป็นโครงสร้าง หรือทางจิตใจ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอาจจะประสบความขัดแย้งหรืออาจมีความคิดเห็นสอดคล้องกันได้ กลุ่มทุกกลุ่มจะต้องมีระบบการดำเนินงานในกลุ่ม จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ถวิล ชาราโพธิ์ (2552, หน้า 100) ให้ความหมาย กลุ่มว่า หมายถึง ระบบการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันที่ไม่ได้อยู่ในวงจำกัด ซึ่งจะเป็นการกระทำที่จะกำหนดโครงสร้างของกลุ่มและการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยต่อเนื่องจะมีผลต่อเอกลักษณ์ของกลุ่ม และมีความเห็นเข้าเพื่อเข้าใจถึง มโนภาพ (Concert) ของคำว่ากลุ่มและถ้ามีกลุ่มเกิดขึ้นแล้ว สมาชิกของกลุ่มจะต้อง

1. มีแรงจูงใจที่เข้าไปร่วมกลุ่ม (เขาคาดหมายว่าจะทำให้เขาเกิดความพึงพอใจในบางสิ่งบางอย่างซึ่งเป็นความต้องการของเขา

2. รู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในกลุ่มนั้น คือ การรับรู้ของเขาเป็นความจริง มาริรัตน์ สุดโต (2553, หน้า 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่ม คือ การรวมตัวของปัจเจก บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ความเกี่ยวข้องจะชี้ให้ทราบถึงชนิดของกลุ่มว่าเป็นครอบครัว กรรมการ สหภาพแรงงาน หรือ ผุ้ชชน เป็นต้น สมาชิกกลุ่มจะพบปะกัน และมีการตัดสินใจในรูปกลุ่มอยู่สม่ำเสมอในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกลุ่ม

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ (2557, หน้า 148) กล่าวถึง กลุ่มงานในงานพัฒนาชุมชน หมายถึง มวลชนที่คิดได้รวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกันเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อรวมกันแล้วในที่สุดก็สามารถเกิดพลังถ้ามีการจัดตั้ง และวิธีดำเนินการแน่นแฟ้น เคลื่อนไหวไปในทิศทาง ที่วางไว้ ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ให้ความสนับสนุนมากยิ่งขึ้น เมื่อประชาชนสนับสนุนมากขึ้น กลุ่มก็จะเคลื่อนไหวมากขึ้น ทำให้กลุ่มขยายผลได้กว้างขวาง เมื่อกลุ่มขยายผลกว้างขวางขึ้นพลังกลุ่ม และขีดความสามารถของกลุ่มก็จะสูงขึ้น กลุ่มอื่น ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติในชุมชนก็จะมาร่วมหรือสนใจเข้าด้วยกัน

การรวมกลุ่ม

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา ซึ่งเป็นผู้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมที่อยู่ในองค์การ ได้จำแนกประเภทของกลุ่มไว้หลายแบบด้วยกัน เช่น จำแนกเป็นกลุ่มปฐมภูมิ กลุ่มทุติยภูมิ กลุ่มอ้างอิง จำแนกเป็นกลุ่มเปิดกับกลุ่มปิด จำแนกกลุ่มเป็นทางการกับไม่เป็นทางการ เป็นต้น ในที่นี้จะขอเลือกอธิบายเฉพาะ การจำแนกประเภทของกลุ่มออกเป็นกลุ่มที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (กรมการพัฒนาชุมชน, 2553, หน้า 3-25) มีแนวความคิด ดังนี้

1. แนวความคิดเรื่องการรวมคนในหมู่บ้านให้มาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันให้มาช่วยเหลือกัน อันเป็นการยกฐานะยากจน แนวความคิดนี้จึงอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “จนเงินแต่ไม่จนน้ำใจ”

2. แนวความคิดการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงิน เพราะคนจนในชนบทถูกปิดล้อมด้วยวงจรแห่งความยากจน ดังนั้นการหาเงินมาเพื่อลงทุนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก การให้ชาวชนบทรวมกลุ่มออมเงินแล้วนำไปใช้ทำทุนนั้นเป็นทางออกทางหนึ่ง

3. แนวความคิดในการนำเงินทุนไปดำเนินการด้วยความขยัน ประหยัด และถูกต้อง เพื่อให้ได้ทุนคน และมีกำไรเป็นรายได้

4. แนวความคิดการลดต้นทุนในการครองชีพ โดยการให้มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดเป็นการรวมตัวกันซื้อและขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าในการอุปโภค บริโภคและปัจจัยการผลิตได้

หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีหลักการดังนี้

1. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ กระตุ้นและปลุกฝังให้ชาวชนบท มีความรู้สึกว่าการผลิตเพื่อการผลิตเป็นของตนเอง เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในการดูแลเอาใจใส่ อันทำให้การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพ

2. การพึ่งตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวชนบทรู้จักพึ่งตนเอง โดยยึดถือคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

2.1 ความซื่อสัตย์ ยึดถือความซื่อสัตย์ต่อตนเองและกลุ่มจะก่อให้เกิดทุน

2.2 ความทนอดให้รู้จักทนอดต่อความต้องการของตนเองเพื่อก่อให้เกิดทุน

2.3 ความอดทน ให้รู้จักอดทนต่อการทำงานเพื่อก่อให้เกิดทุน

2.4 หลักคุณธรรมคือมีความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2.5 หลักควบคุมกันเอง เป็นการดูแลความเคลื่อนไหว ตรวจสอบ และสอดส่องดูแล

สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งถือว่าการตรวจสอบซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยึดคุณธรรม 5 ประการ อันได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูล ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพ รายได้ และสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบถึงปัญหา สาเหตุของปัญหาว่ามีอะไรบ้าง ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน แหล่งเงินทุน และการตลาดให้หาแนวทางแก้ไข โดยการวางแผนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. นำความคิดเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เผยแพร่แก่ประชาชน เพื่อให้สำนึกถึงปัญหาที่เขาประสบอยู่ว่าจะมีทางแก้ไขได้อย่างไร

2. รวมกลุ่มผู้นำ และฝึกอบรมให้เข้าใจหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไปเผยแพร่ต่อญาติ เพื่อฝูงหรือคนอื่น ๆ เพื่อรวบรวมผู้สนใจไว้

ขั้นตอนที่ 4 จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. นัดหมายผู้นำ ผู้สนใจ สมัคใจและศรัทธาในวิธีการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เข้าร่วมประชุมและอธิบายวิธีการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างละเอียดในทุกขั้นตอน ให้ผู้เข้าร่วมประชุมฟังแล้วดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม เรียกว่า “สมาชิกก่อตั้ง”

2. กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพื่อถือปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับค่าสมัค ค่าธรรมเนียม กำหนดวันส่งสัจจะสะสม การนำเงินฝากเงิน วันประชุมและอื่น ๆ ที่จำเป็น

3. จัดทำทะเบียน และบัญชีต่าง ๆ ได้แก่

3.1 ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม

3.2 บัญชีรายชื่อสมาชิก

3.3 บัญชีเงินสด

3.4 บัญชีรายวันรับ

3.5 บัญชีรายวันจ่าย

ขั้นตอนที่ 5 การเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. การประชุมคณะกรรมการบริหาร ควรประชุมทุก 3 เดือน เพื่อปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาพร้อมกัน

2. กรรมการแต่ละคณะควรประชุมเดือนละครั้ง

3. ควรจัดให้มีการประชุมสมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานให้สมาชิกทราบ ในการประชุมทุกครั้งควรมีการเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิกกลุ่มด้วย

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามผลและการนิเทศงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องคอยติดตามพบปะคณะกรรมการและสมาชิกอยู่เป็นประจำ เพื่อให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างทันทั่วทั้งวิธีดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาค

ประการที่ 1 ถือว่าคนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ที่อยู่หมู่บ้าน ตำบลสามารถเป็นสมาชิกได้

ประการที่ 2 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกคน ต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า และค่าสมัครตามระเบียบที่กลุ่มกำหนด

ประการที่ 3 สมาชิกทุกคนมีสิทธิที่จะใช้บริการของกลุ่มเท่าเทียมกัน และทุกคนมีความเสมอภาคในการถูกลงโทษจากกลุ่ม

2. การรับสมาชิก

สมาชิกกลุ่มแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สมาชิกสามัญ ได้แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 เป็นผู้มิถุนิถุณำเนาอยู่ในตำบล หรือมีที่ดิน ทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ประกอบอาชีพอยู่ในตำบล ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ หรือถ้าเป็นผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม

1.3 เป็นผู้มิถุนิถุณำเนาประกอบสัมมาอาชีพไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของกลุ่ม

1.4 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

1.5 เป็นข้าราชการที่ปลดเกษียณอายุราชการ หรือลาออกจากราชการหรือพ้นสภาพจากการเป็นข้าราชการ ซึ่งต้องอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล

1.6 เป็นผู้ที่คณะกรรมการอำนวยการของกลุ่มมีมติเห็นชอบ ให้รับเป็นสมาชิกกลุ่ม หลังจากผ่านการทดลองส่งเงินสัจจะสะสมติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 3 เดือน

2. สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ สมาชิกที่เป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มทอผ้า เป็นต้น เมื่อได้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยประธานกลุ่มเป็น

ผู้สมัครในนามของกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งจะต้องส่งเงินสัจจะสะสมโดยประธานกลุ่มทุกเดือน เช่นเดียวกับสมาชิกสามัญ และบุคคลอื่นที่สนใจ ศรัทธาต่อกลุ่มโดยไม่ประสงค์เงินจากกลุ่ม

3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ หรือคหบดีซึ่งสนใจในการดำเนินงานกลุ่มและได้สมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม

หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. สมาชิกต้องส่งเงินสัจจะสะสมอย่างต่อเนื่องโดยไม่ขาด ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ต่อตนเอง
2. เมื่อสมาชิกจ่ายเงินแล้วต้องส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนกลุ่มด้วยความเต็มใจ และตามเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม
3. สมาชิกต้องร่วมกันเป็นคณะกรรมการกลุ่มด้วยความเต็มใจ ไม่ผัดนัดประชุมและร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมอย่างจริงใจและเปิดเผย ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ต่อกลุ่ม

การรับสมัครเข้าเป็นสมาชิก ผู้สมัครเป็นสมาชิกต้องยื่นคำขอตามแบบฟอร์มของกลุ่ม พร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามระเบียบว่าด้วยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยสมาชิกรับรองอย่างน้อย 2 ราย ค่าธรรมเนียมแรกเข้าสมาชิกเรียกคืนไม่ได้ ผู้สมัครหลังจัดตั้งกลุ่มแล้วถือว่าเป็นสมาชิกสมทบ คณะกรรมการอำนวยการจะเป็นผู้ตรวจพิจารณาคำขอ ถ้ามติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการเห็นสมควรอนุมัติให้ผู้สมัครลงลายมือชื่อของตนเองลงในสมุดทะเบียนสมาชิก แต่ถ้าคณะกรรมการอำนวยการมีมติไม่ยอมรับผู้ใดเข้าเป็นสมาชิก ก็แจ้งให้ผู้สมัครนั้นทราบ พร้อมคืนเงินสัจจะสะสมที่ได้ส่งสะสมไว้ หากผู้สมัครจะอุทธรณ์ให้อุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการบริหารกลุ่มภายใน 15 วัน นับตั้งแต่ได้รับแจ้งไม่ยอมรับการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ให้ถือเป็นการสิ้นสุดสำหรับผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องการสมัครเป็นสมาชิกจะต้องให้พ่อแม่ให้คำยินยอมรับรองการเป็นสมาชิก เพราะต้องรับผิดชอบในการส่งสัจจะสะสม

การตั้งผู้รับผลประโยชน์ เงินสะสมตลอดจนผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสมาชิกจะต้องระบุไว้ในคำขอเป็นสมาชิก คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจเด็ดขาดในการพิจารณาให้ผู้ได้รับโอนเมื่อสมาชิกผู้นั้นตาย ให้ผู้รับการโอนผลประโยชน์และสัจจะสะสมยื่นคำขอต่อคณะกรรมการอำนวยการ และแสดงสำเนามรณะบัตรที่ทางการรับรองถูกต้อง เมื่อคณะกรรมการอำนวยการพิจารณาแล้วให้กลุ่มจ่ายเงินให้ภายใน 15 วัน การยื่นขอรับเงินสัจจะสะสม ตลอดจนผลประโยชน์ต่าง ๆ ต้องยื่นคำขอ ณ สำนักงานกลุ่ม ภายใน 90 วัน นับตั้งแต่สมาชิกนั้นตาย ถ้าผู้มีสิทธิไม่ยื่นคำขอภายในกำหนดให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์ ให้กลุ่มผลัดเงินของสมาชิกผู้ตายเข้าเป็นรายได้ของกลุ่มถ้าสมาชิกประสงค์จะเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงการตั้งรับโอนผลประโยชน์ที่ได้ทำไว้แล้ว ต้องทำเป็นหนังสือมอบไว้เป็นหลักฐานกับคณะกรรมการอำนวยการ

การพ้นจากสมาชิกภาพ สมาชิกภาพย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

1. ตาย
2. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
3. ต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุด ให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือลงโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ หรือมีความผิดอันกระทำโดยประมาท
4. ลาออก
5. ที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการ มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของกรรมการที่ร่วมประชุม

การลาออกของสมาชิก สมาชิกผู้ใดประสงค์จะลาออกให้ทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการอำนวยการ มีอำนาจพิจารณาให้ออกภายใน 60 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสือ สมาชิกผู้ประสงค์จะลาออกต้องชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่ตนมีพันธะผูกพันต่อกลุ่ม ถ้าสมาชิกผู้นั้นค้างประกันการกู้ยืมเงินของสมาชิกอื่น ๆ ต้องจัดการชำระหนี้แทนลูกหนี้หรือเสนอหลักประกันอื่นที่คณะกรรมการเงินกู้เห็นชอบ และยินยอมเป็นหนังสือ ก่อนที่จะเสนอหนังสือลาออก คณะกรรมการ

บริหารกลุ่มมีสิทธิสั่งให้สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดพ้นจากสมาชิกภาพได้เมื่อสมาชิกผู้นั้นมีพฤติกรรม ดังนี้

1. ไม่ส่งเงินสัจจะสะสมเป็นเวลา 3 เดือนติดต่อกัน โดยมีได้แจ้งเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการอำนวยการทราบ
2. นำเงินกู้ไปใช้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุมัติไว้ในการขอกู้ ที่คณะกรรมการเงินกู้ได้อนุมัติ
3. ผิดนัดชำระหนี้เงินกู้ตามที่กำหนดไว้ 3 คราวติดต่อกัน หรือเกินกว่า 60 วันในกรณีที่ทำสัญญาชำระหนี้เป็นรายเดือน
4. จงใจฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับมติของกลุ่ม หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความร่วมมือแก่กลุ่มผู้ขาดจากสมาชิกภาพ อาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ ทั้งนี้ให้เป็นตามระเบียบว่าด้วยการสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม และให้คณะกรรมการอำนวยการ มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รับเข้าเป็นสมาชิก

การบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกิจการที่สมาชิกร่วมมือกันทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานกับคนหมู่มาก จึงให้สมาชิกเลือกตั้งเพื่อนสมาชิกที่มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเสียสละในการทำงาน แทนสมาชิกทุกคน ซึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการ” คณะกรรมการบริหารควรเป็นประชาชน ทั้งนี้ เพื่อ

เป็นการฝึกให้รู้จักควบคุมตนเอง บริหารตนเอง และตัดสินใจตนเอง ซึ่งคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยกรรมการ 4 คณะ ได้แก่

1. คณะกรรมการอำนวยการ
2. คณะกรรมการเงินกู้
3. คณะกรรมการตรวจสอบ
4. คณะกรรมการส่งเสริม

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารทั้ง 4 คณะ จะต้องมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยทุก ๆ 3 เดือน เพื่อปรึกษาหารือและแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันคุณสมบัติทั่ว ๆ ไปของคณะกรรมการบริหาร

1. ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และมีคุณสมบัติตามข้อบังคับ
2. ต้องเป็นบุคคลที่มีความเสียสละยินดีและเต็มใจทำงานรับใช้สมาชิกด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิก มีความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการและต่อสมาชิกทุกคน

3. ต้องมีเวลาว่างเพื่อร่วมประชุมคณะกรรมการของกลุ่ม
4. มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย หรือมีน้ำใจนักกีฬา
5. สนใจศึกษาหาความรู้เรื่องการออมทรัพย์ สหกรณ์ อาชีพและเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มและสมาชิก

6. มีความคิดริเริ่ม สนใจกิจการงานที่ตนเองรับผิดชอบการอยู่ในตำแหน่งของคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการต้องหมุนเวียนกันเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกอื่น ๆ ได้เข้ามาเป็นกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งกรรมการควรอยู่ระหว่าง 3 - 5 ปี

หน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร มีดังนี้

1. ทำงานประมาณรายรับ-รายจ่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. แต่งตั้งที่ปรึกษาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
3. กำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อบังคับสำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

หน้าที่และองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารแต่ละคณะ

คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ดังนี้
2. พิจารณารับสมาชิก การรับฝากเงิน กำหนดอัตราดอกเบี้ย
3. กำหนดการประชุมใหญ่ ทำงานculosenต่อที่ประชุมและแสดงผลงานในที่ประชุมใหญ่ทราบ

ใหญ่ทราบ

4. พิจารณากำหนดวงเงินหุ้นสูงสุดที่สมาชิกจะกู้ได้ โดยไม่เกินกว่าร้อยละ 20 ของเงินทุนดำเนินการทั้งหมด

5. พิจารณากำหนดวงเงินสูงสุดที่สมาชิกจะกู้ได้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และความจำเป็นของสมาชิกส่วนรวม วงเงินจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินทุนดำเนินการ

6. จัดสรรเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ฯลฯ ก่อนการประชุมใหญ่

คณะกรรมการเงินกู้ ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และกรรมการคณะกรรมการเงินกู้ มีหน้าที่พิจารณาคำร้องขอเงินของสมาชิก และจะต้องมาประชุมพร้อมกันทุกครั้งที่มีการพิจารณาคำร้องขอเงิน โดยมีหลักการพิจารณาถึงความสม่ำเสมอในการส่งเงินสัจจะสะสม การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและความสามารถของสมาชิกที่จะส่งใช้เงินคืนในการที่จะอนุมัติให้กู้หรือไม่ ต้องถ่อมต้งข้างมากเป็นการตัดสินใจ นอกจากนี้คณะกรรมการเงินกู้ยังมีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวของสมาชิกผู้กู้ ทั้งติดตามเยี่ยมผู้กู้

คณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และกรรมการคณะกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่ตรวจสอบกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น บัญชีการเงิน เอกสารการประชุม ฯลฯ ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์ เมื่อเห็นว่ากรรมการคณะกรรมการคณะนั้นมีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต หรือไม่ซื่อสัตย์ต่อส่วนรวม ก็มีสิทธิสั่งพักกรรมการได้ ในการตรวจสอบทุกครั้งจะต้องทำบันทึกหรือรายงานให้คณะกรรมการอำนวยการทราบ

คณะกรรมการส่งเสริม ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และกรรมการ (กรรมการคณะนั้นมีจำนวนเท่าไรก็ได้) คณะกรรมการส่งเสริม มีหน้าที่ชักชวนผู้สนใจและสมัครเป็นสมาชิกต้องหมั่นให้ความรู้แก่สมาชิกเป็นประจำ เป็นผู้วางรากฐานที่มั่นคงให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเงินสะสมและการเก็บรักษาเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แยกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ทุนสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของกลุ่ม เช่น ค่าสมุด ดินสอปากกา เป็นต้น เงินจำนวนนี้ได้มาจากค่าสมัคร ค่าธรรมเนียมแรกเข้าและเงินบางส่วนที่กลุ่มแบ่งจากผลกำไร

2. ทุนดำเนินการเป็นเงินทุนที่นำไปทำกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การให้กู้ ศูนย์สาธิต การตลาด ยุ้งฉาง และธนาคารข้าว เงินจำนวนนี้ได้มาจากเงินสัจจะสะสมของสมาชิก เงินที่รับฝากเงินกู้ยืม เงินอุดหนุนจากองค์กรอื่น ๆ และเงินรายได้อื่น ๆ ส่วนสมาชิกที่ลาออกหรือพ้นจากสมาชิกภาพ จะต้องคืนเงินสัจจะสะสมให้แก่สมาชิกผู้นั้นแหล่งที่มาของเงินทุนกลุ่ม ดังนี้

2.1 ค่าธรรมเนียม ค่าสมัครและค่าปรับ

2.2 เงินสัจจะสะสมของสมาชิก

2.3 สมาชิกส่งเงินใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ย

2.4 มีผู้สมทบให้

2.5 ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร

2.6 เงินกู้จากธนาคาร

2.7 รายได้พิเศษต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกลุ่มจัดหามาได้

2.8 เงินทุนหมุนเวียนของกรมการพัฒนาชุมชน

2.9 เงินอุดหนุนของทางราชการสำหรับสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม

เงินสัจจะสะสม คือ เงินที่สมาชิกสัญญาสะสมไว้กับกลุ่ม เมื่อสมาชิกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยสมาชิกใช้ดุลพินิจของตัวเอง วัดความสามารถในการออมของตนเองว่า สามารถสะสมไว้กับกลุ่มครั้งละเท่าไร และในระยะกี่วัน เงินสะสมนี้กลุ่มจะผลัดเข้าเป็นเงินค่าหุ้น ของสมาชิก โดยอัตโนมัติเมื่อสมาชิกสะสมเงินจนครบค่าหุ้นของกลุ่ม 1 หุ้น สมาชิกก็จะได้สิทธิ การถือหุ้นในกลุ่ม 1 หุ้น และจะกระทำเช่นนี้เรื่อยไป เท่ากับสมาชิกจะมีจำนวนหุ้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอัตราการสะสมทรัพย์ของเขา

การเก็บรักษาเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. การเก็บรักษาเงินทุนของกลุ่ม โดยฝากไว้กับธนาคาร เก็บได้ 2 บัญชี คือ ลงลายมือชื่อ ในบัญชีเงินฝากทั้ง 3 คน เมื่อจะถอนจะต้องให้มีลายเซ็นอย่างน้อย 2 คน จึงจะถอนเงินจากธนาคารได้

2. การเก็บรักษาไว้ที่กลุ่ม โดยที่ประธาน และกรรมการรับรู้ร่วมกัน และไม่ควรเก็บไว้มาก การจัดสรรกำไรสุทธิของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามข้อบังคับกลุ่มได้กำหนดไว้ดังนี้

2.1 ก้นไว้เป็นทุนสำรอง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ

2.2 ก้นไว้เป็นทุนสาธารณะ ไม่เกินร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ ทุนสาธารณะนี้ให้กลุ่ม สะสมไว้สำหรับใช้จ่าย เพื่อเป็นทุนการศึกษาของสมาชิก หรือคนในครอบครัว การพัฒนาอาชีพ และกิจการสาธารณะอื่น ๆ ของชุมชนที่ตั้งอยู่

2.3 ก้นไว้เป็นทุนขยายงานสำหรับการขยายกิจการ ไม่เกินร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ การใช้ทุนประเภทนี้ ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่สมาชิก

2.4 ให้เป็นเงินเฉลี่ยคืนกำไรแก่สมาชิกตามส่วนแบ่งดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งสมาชิกแต่ละคน เสียให้แก่กลุ่มระหว่างปีแต่ไม่เกินร้อยละ 5

2.5 ให้เป็นเงินปันผลตามหุ้นให้แก่สมาชิกในอัตราไม่เกินร้อยละ 8 ต่อปี โดยตามส่วนแบ่งจำนวนหุ้นที่มีอยู่ในวันสิ้นปีทางบัญชี

2.6 ให้เป็นทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผลไม่เกินร้อยละ 2 แห่งทุนเรือนหุ้นของกลุ่ม ที่มีอยู่ในวันสิ้นปีบัญชีนั้น ทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผลนี้จะถอนออกมาใช้โดยมติของที่ประชุม ใหญ่สามัญ เพื่อจ่ายสมทบเป็นเงินปันผลตามหุ้น

2.7 ให้เป็นดอกเบี้ยเงินฝากของสมาชิก และบุคคลอื่นตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้

2.8 กำไรสุทธิที่เหลือออกนั้น (ถ้ามี) ให้สมทบเป็นทุนสำรองทั้งสิ้น

เอกสารที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
2. บันทึกการประชุม (กรรมการบริหาร/สมาชิก)
3. บัญชีเงินสด รับจ่าย (ส.ร.จ.)
4. ใบสมัคร
5. ทะเบียนรายชื่อสมาชิก
6. ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสมของกลุ่ม
7. คำขอกู้เงิน
8. ทะเบียนคุมหนังสือกู้
9. ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้
10. ทะเบียนคุมเงินทุน
11. ทะเบียนคุมกิจกรรมของกลุ่ม
12. สมุดสัจจะสะสม

กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. การออมเงินสัจจะของสมาชิก
2. การกู้ยืม
3. กิจกรรมศูนย์สาธิตการตลาด

ผลประโยชน์ที่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะได้รับ

1. ฝึกฝนให้รู้จักประหยัดและออม โดยการสะสมเป็นประจำสม่ำเสมอ
2. มีแหล่งเงินทุนและเงินกู้เพื่อแก้ปัญหาค่าความเดือดร้อน
3. ได้รับการบริการจากกิจกรรมของกลุ่ม
4. ได้รับเงินปันผลจากเงินสัจจะสะสมที่เก็บออมไว้ และกิจกรรมของกลุ่มที่สมาชิกมีส่วนร่วม

5. มีแหล่งบริการขายสินค้าอุปโภคบริโภค และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยการผลิต
6. มีการจัดกิจกรรมการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ยากไร้ขาดแคลน
7. ได้รับการบริการทางวิชาการจากกลุ่ม หรือหน่วยงานที่ให้การส่งเสริม

จากการให้ความหมายของผู้รู้หลายท่าน จึงสรุปความหมาย ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตว่าเป็นการรวมตัวกันของชาวบ้าน ชุมชน เพื่อช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์ แล้วนำมาสะสมรวมกันที่ละเล็กละน้อยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืม ไปใช้ในการ ลงทุนประกอบอาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

3. แนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 5 ด้าน

ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

ประเวศ วะสี (2546, หน้า 1) ได้อธิบายความเป็นชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กล่าวโดยสรุป ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ ร่วมกันในการกระทำมีการติดต่อสื่อสาร การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้น ตามลำดับ การร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

สมณะ โพธิ์รักษ์ (2555) ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ประกอบไปด้วย 14 ประการ ดังนี้

1. เป็นสังคมที่เห็น ได้ชัดถึงลักษณะของคนมีศีล มีคุณธรรม มีอารยธรรม
2. เป็นสังคมที่สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระผู้อื่น
3. มีงาน มีกิจการที่มั่นคง
4. ขยัน สร้างสรรค์ ขวนขวาย กระตือรือร้น
5. อยู่กันอย่างผาสุก สุขภาพแข็งแรง จิตใจเบิกบานร่าเริง
6. ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่รุ่งเรือง ฟุ้งเฟื่อง ไม่ผลาญพร่า สุรุ่ยสุร่าย
7. มีความประณีต ประหยัด แต่เอื้อเฟื้อสละพัดแจกจ่าย
8. ไม่มีอาชญากรรม ไม่มีอบายมุข ไม่มีทุจริตกรรม
9. มีความพร้อมเพรียง ความสามัคคี อบอุน เป็นเอกภาพ
10. สัมผัสได้ในความเป็นปึกแผ่น แน่นหนา ของความเป็นภราดรภาพ
11. มีความแข็งแรง มั่นคง ยืนหยัด ยั่งยืน
12. เป็นสังคมที่สร้าง “ทุนทางสังคม” มีประโยชน์ คุณค่าต่อผู้อื่นและสังคมทั่วไปในรอบกว้าง

13. อุดมสมบูรณ์ แต่ไม่สะสม ไม่กักตุนหรือกอบโกย

14. มีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ เสียสละ อย่างเป็นสุข และเห็นเป็นคุณค่าของคนตาม สัจธรรม

ด้านการบริหารงาน

แนวคิดและความหมายของการบริหารงาน

ลิวฮาม ชงชัย สันติวงษ์ ในปี พ.ศ. 2543 กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (ชงชัย สันติวงษ์, 2543, หน้า 21-22)

สรุปการบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหารและการบริหารตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั้นย่อมมีการบริหาร

ด้านเงินทุน

ความหมายด้านเงินทุน

เงินทุน หมายถึง เงินตราที่องค์กรธุรกิจจัดหาเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนอย่างคุ้มค่า เงินทุนมีความสำคัญต่อธุรกิจ เพราะเป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ ตั้งแต่เริ่มตั้งกิจการ และระหว่างดำเนินกิจการ เงินทุนทำให้การผลิต การซื้อขายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ธุรกิจขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

ประโยชน์ของเงินทุน มี 3 ประการ คือ

1. เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็น
2. เพื่อเป็นเงินสดสำรองไว้ยามฉุกเฉิน
3. เพื่อเป็นการสะสมมูลค่า

ประเภทของเงินทุน

เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. เงินทุนคงที่

เงินทุนคงที่ หมายถึง เงินทุนที่องค์กรธุรกิจจัดหาเพื่อนำมาใช้ในการจัดหาทรัพย์สินถาวร ทรัพย์สินถาวร หมายถึง สินทรัพย์ที่อายุการใช้งานนานเกินกว่า 1 ปี ดังนั้น เงินทุนคงที่

องค์การธุรกิจจึงนำมาใช้ในการลงทุนซื้อที่ดิน สร้างอาคาร ซื้อเครื่องจักร ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น

2. เงินทุนหมุนเวียน

เงินทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินทุนที่องค์การธุรกิจจัดหา เพื่อนำมาใช้ในการจัดหาทรัพย์สินหมุนเวียนหรือใช้ในการดำเนินกิจการ ทรัพย์สินหมุนเวียน หมายถึง สินทรัพย์ที่อายุการใช้งานไม่เกินหนึ่งปี ดังนั้นเงินทุนหมุนเวียน องค์การธุรกิจจึงนำมาใช้ในการซื้อวัตถุดิบ ซื้อสินค้าจ่ายค่าแรงงาน จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายค่าขนส่ง จ่ายค่าโฆษณา จ่ายค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วม

ความหมายด้านการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2549) การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ

เจลิยา บุรีภักดีและคณะ (2545) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมหมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคล ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนา การมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนา เข้ามามีส่วนกระทำให้เกิดการพัฒนา มิใช่เป็นผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่หมายความว่าเพียงการดึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ผู้นำท้องถิ่นคิด หรือจัดทำขึ้น เพราะแท้จริงแล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนต่างๆมีกิจกรรม และวิถีดำเนินงานของตนอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนได้ แต่ผู้บริหารการพัฒนาไม่สนใจสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยพยายามสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นความคิด หรือโครงการของตน

สรุปได้ว่า หลักสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา คือ การมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การเปิดโอกาสให้มีความเป็นอิสระไม่ครอบงำ การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการอย่างแท้จริง

ด้านความรู้

ความหมายด้านความรู้

Davenport and Prusak (1998, อ้างอิงในพรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547, หน้า 20) ได้ให้ความหมายว่าความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศ ที่เป็นสภาพแวดล้อมและกรอบการทำงานสำหรับการประเมิน และรวมกันของประสบการณ์และสารสนเทศใหม่

Hideo Yamazaki (สำนักงาน ก.พ.ร.และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548, หน้า 8) ให้ความหมายของความรู้ เป็น สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่น จนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2548, หน้า 5-6) ได้กล่าวว่า “ความรู้นั้น มีหลายนัยและหลายมิติคือ

ความรู้คือสิ่งที่นำไปใช้จะไม่หมด หรือสึกหรอแต่จะยิ่งงอกเงยหรืองอกงามขึ้น

ความรู้คือสารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ

ความรู้เกิดขึ้น ณ จุดที่ต้องการใช้ความรู้นั้น

ความรู้เป็นสิ่งที่ขึ้นกับบริบทและกระตุ้นให้เกิดขึ้น โดยความต้องการ

ซึ่งในยุคแรก ๆ ของการพัฒนาศาสตร์ด้านการจัดการความรู้ มองว่าความรู้มาจากการจัดระบบและตีความสารสนเทศ (Information) ตามบริบท ซึ่งสารสนเทศก็ได้มาจากการประมวลข้อมูล (data) ดังนั้นความรู้จะไม่มีประโยชน์เลย ถ้าไม่นำไปสู่การกระทำหรือการตัดสินใจ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ความรู้ คือ ข้อมูลและสารสนเทศที่ผสมผสานกับประสบการณ์ ความรอบรู้ในบริบท การแปลความหมาย การแสดงความคิดเห็น โดยเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าสูงที่พร้อมจะนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ หรือใช้ในการทำงาน

ด้านผลตอบแทนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ผลตอบแทน หรือ Return หมายถึง ผลประโยชน์ที่นักลงทุนจะได้รับในรูปแบบต่าง ๆ จากการลงทุน เช่น ดอกเบี้ย, เงินปันผล, และกำไรจากส่วนต่างของราคาเมื่อขายหลักทรัพย์

ผลตอบแทนคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการพัฒนาด้านค่าตอบแทนคณะกรรมการและสมาชิก เนื่องจากการเพิ่มกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ทำให้กรรมการและสมาชิกมีหน้าที่การงานปฏิบัติเพิ่มเติมอีกทั้งการปฏิบัติกิจกรรมในนามกลุ่มยังช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้มีความสามารถในการเพิ่มเงินในการบริหารจัดการและเงินปันผลต่อสมาชิก รวมทั้งทุนการศึกษาของนักเรียนมัธยม สวัสดิการทางด้านประเพณี

วัฒนธรรมชุมชน การก่อตั้งเงินกองทุนเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ของสมาชิก เงินกองทุนเพื่อซื้อเครื่องมือการประกอบอาชีพ

สรุป ความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ หมายถึง การที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนากลุ่มให้มีความยั่งยืนด้วยการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการบริหาร ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทนการเป็นสมาชิกกลุ่ม

4. แนวคิดการมีส่วนร่วม

นฤมล วิบูลย์ศิริชัย (2557, หน้า 15) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นกระบวนการในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิต

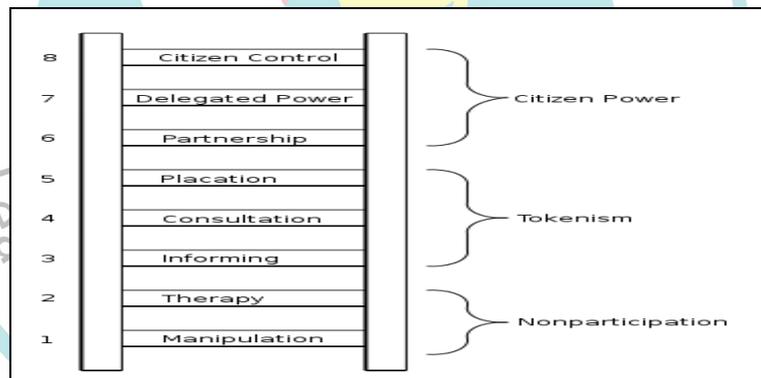
ชินรัตน์ สมสืบ (2559, หน้า 15) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินงานที่ส่งผลต่อประชาชนในขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนการดำเนินการ การใช้ประโยชน์และการประเมินผล

ทฤษฎีหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

ศรี ศรีงาม (2551, หน้า 15-17) นิยามถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นพลังของประชาชน โดยอาร์นสไตน์ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งได้รับความนิยมน้อยอย่างต่อเนื่อง โดยได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 8 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นการควบคุมโดยผู้อื่น (Manipulation) เป็นชั้นที่ไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนไม่สามารถเปลี่ยนสิ่งที่ได้กำหนดไว้ ไม่มีการเกิดกระบวนการตัดสินใจของชุมชน และไม่มีการกระจายอำนาจจากหน่วยงานสู่ประชาชน
2. ชั้นการรักษา (Therapy) เป็นชั้นที่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยมาก หน่วยงานรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากประชาชนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
3. ชั้นการแจ้งให้ข้อมูล (Informing) หน่วยงานอาจเชิญตัวแทนประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แต่หน่วยงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริง โดยเป็นการสื่อสารทางเดียวเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการตัดสินใจของหน่วยงานเท่านั้น
4. ชั้นการปรึกษาหารือ (Consultation) เป็นชั้นของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยประชาชนมักทำหน้าที่ให้ข้อมูลและนำเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตามความต้องการของหน่วยงาน อย่างไรก็ตามอำนาจในการตัดสินใจยังอยู่ในมือของหน่วยงานของรัฐ

5. ขั้นการแต่งตั้ง (Placation) ประชาชนเริ่มมีโอกาสในการจุดประเด็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่ตนเห็นว่าสำคัญ รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนมากขึ้น ตลอดจนก้าวเข้ามามีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นและนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ จากมุมมองและจุดยืนของตน อย่างไรก็ตามอำนาจในการตัดสินใจขั้นตอนสุดท้ายยังเป็นของผู้มีอำนาจ
6. ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเริ่มทำงานใกล้ชิดกับหน่วยงานและเริ่มมีอำนาจในการเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือข้อโต้แย้งต่าง ๆ และนำไปสู่การตัดสินใจ
7. ขั้นการตั้งตัวแทน (Delegated Power) ในขั้นนี้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ผ่านการมอบอำนาจการตัดสินใจจากหน่วยงานในเรื่องนั้น ๆ
8. ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control) อำนาจการตัดสินใจทั้งหมดอยู่ในมือของประชาชนโดยหน่วยงานต่าง ๆ มักทำหน้าที่ด้านการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจของประชาชน

ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Arnstein

ที่มา: ศรี ศรีงาม, (2551, หน้า 17)

ประเภทของการมีส่วนร่วม

สมบูรณ์ ธรรมลังกา (2556, หน้า 71-73) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องสามารถแบ่งเป็น 4 ประเภทสำคัญ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลแก่สาธารณชนและการประชาสัมพันธ์ เป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนตามความเป็นจริง เป็นการสื่อสารทางเดียวแก่สาธารณชน นั่นคือเป็นการตัดสินใจแล้วแจ้งให้ทราบ การให้ข้อมูลแก่สาธารณชนนั้นเป็นองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้หากไม่ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นจริง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นกระบวนการ กลไกสำคัญที่หน่วยงานต่าง ๆ ใช้เพื่อการปรับปรุงการมีส่วนร่วม ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ซึ่งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อข้อเสนอต่าง ๆ และการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้วยการนำเสนอรายงานหรือการสร้างคลังข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงผลการศึกษาค้นคว้าได้ ซึ่งกลไกเหล่านี้เป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนและถือเป็นหน้าที่สำคัญในการมีส่วนร่วม

3. การปรึกษาหารือและการแก้ปัญหาาร่วมกัน ประชาชนอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถทำให้ตัดสินใจได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีนิยาม หรือคำอธิบายไว้อย่างไร ช่วยพิจารณาระดับของทางเลือกต่าง ๆ ช่วยกันประเมินเกณฑ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้และพิจารณากระบวนการซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจ

4. การหาข้อตกลงร่วมกัน ข้อตกลงที่เกิดจากการร่วมตัดสินใจของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญเพราะหากมีข้อตกลงที่แท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถดำเนินการต่อไปได้และสามารถมั่นใจได้ว่าการดำเนินการจะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ การร่วมกันปรึกษาหารือจะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ถูกแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลงจากกระบวนการตัดสินใจในอนาคต

3. ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของของการตัดสินใจนั้นและผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด จากการโต้แย้งจากฝ่ายต่าง ๆ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการและข้อกังวลได้โดยปราศจากอคติ

6. เกิดความน่าเชื่อถือและชอบธรรม จากการดำเนินการตามกระบวนการการตัดสินใจที่โปร่งใสและความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน

7. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักต่อการตอบสนองที่อาจจะเกิดขึ้นจากสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจ

8. เกิดการพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ มีทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นการฝึกอบรมผู้นำในอนาคต เรียนรู้วิธีการสร้างพลังอำนาจในการต่อรอง และเรียนรู้วิธีในการประสานงานกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

อุมาพร มุณีแถม (2552, หน้า28) ศึกษาแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (Participation in decision making) ซึ่งประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ กำหนดนโยบายจากความต้องการ และตัดสินใจปฏิบัติงาน อาจเป็นการตัดสินใจในระยะเริ่มแรก การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม หรือการตัดสินใจในช่วงการดำเนินกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติหรือการดำเนินกิจกรรม (Participation in implementation) คือการเข้าร่วมโครงการโดยให้การสนับสนุนด้านการบริหาร การประสานความร่วมมือ รวมทั้งการลงมือปฏิบัติด้วยแรงงาน แรงเงิน และการสนับสนุนทรัพยากรอื่น ๆ

3. การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ (Participation in benefits) เป็นการเข้าร่วมกันที่จะรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น หรือการมีส่วนร่วมต่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ทางด้านส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เป็นการร่วมควบคุมติดตาม และประเมินผล เป็นการเข้าร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้เป็นสิ่งสำคัญแต่ไม่ค่อยได้รับการปฏิบัติ (Cohen & Uphoff, 1980) เป็นลักษณะของการพิจารณาถึงการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อให้ได้เรียนรู้หรือได้รับประโยชน์ในการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่หรือดำเนินการไปแล้ว ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลทำให้ชุมชนตระหนักว่า กิจกรรมที่ทำไปนั้นเหมาะสม และดำเนินการมาเป็นอย่างไร ควรดำเนินการต่อหรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ และส่งผลอย่างไรต่อความสำเร็จ

สุทธิ วรประดิษฐ์ (2557, หน้า 52) ได้สรุปขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมี 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
2. ตัดสินใจกำหนดความต้องการ
3. ลำดับความสำคัญ
4. วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน
5. ดำเนินงานตามโครงการ
6. ประเมินผล

จากข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม
4. การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์
5. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ นั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2557, หน้า 43) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ การเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง การได้ผลประโยชน์ตอบแทนจะเป็นเหตุผลประการแรก ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ
2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนจำนวนมากขาดโอกาสในการเข้ากิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วมหรือเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับผลดังที่คาดหวังไว้

ดังนั้น พื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน และทุก ๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจจะอยู่ในรูปของการมีตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรง ควรมีเวลากำหนดที่ชัดเจนเพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ในสภาพเป็นจริงของตนและควรกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอน

วัดกานต์ ลากสาร (2556, หน้า 12) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้นำ ได้แก่ การเป็นที่พึ่งให้กับคนในชุมชน นำเอาพรศรัทธามีความน่าเชื่อถือ เสียสละ และมีคุณธรรม
2. คุณสมบัติด้านความสามารถของผู้นำ ได้แก่ มีความรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ มีความสนใจที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น กระตุ้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีศักยภาพในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
3. การให้คุณค่าทางสังคมของสมาชิก ได้แก่ ให้คุณค่าระบบอาวุโส ให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติ ให้ความสำคัญต่อสิทธิชุมชน และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ความตระหนักของสมาชิก ได้แก่ มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ภาคภูมิใจในท้องถิ่น สำนึกความเป็นเจ้าของทรัพยากร ตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับผลกระทบร่วมกัน และต้องการให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
5. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจต่อความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น มีเวลา มีความสนใจ มีความตั้งใจ เป็นต้น
6. ความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ เข้าร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน สามัคคีทั้งในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน แสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน ประชาคมเพื่อค้นหาและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมเรียนรู้ในชุมชนจัดทำแผนชุมชน สมาชิกชุมชนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนรับผิดชอบขั้นขั้นแข็ง
7. การได้รับการสนับสนุนและการยอมรับ ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนเงินทุน ได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร พาไปศึกษาดูงานต่างท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมชาติ/อบรรม ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐ และได้รับการยอมรับจากชุมชนอื่น ๆ

อานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2557, หน้า 46) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว เพราะเป็นช่องทางสื่อสารในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน ญาติหรือว่าเพื่อนบ้าน วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความถี่ของการได้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง

บุญชัย งามวิทย์โรจน์ (2551, หน้า 44) สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ดังนี้

1. ปัจจัยภายในชุมชน

1.1 คุณสมบัติของผู้นำชุมชน ลักษณะของผู้นำชุมชนที่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ได้แก่

- 1.1.1 การเข้าถึงและรู้ปัญหาของหมู่บ้านเข้าใจความต้องการของลูกบ้าน
- 1.1.2 มีความสนใจในงาน
- 1.1.3 มีความสามารถและมีศักยภาพ
- 1.1.4 เป็นจุดรวมของชาวบ้าน
- 1.1.5 เห็นความสำคัญของปัญหา
- 1.1.6 มีคุณธรรม
- 1.1.7 มีความซื่อสัตย์ เสียสละ

1.2 คุณสมบัติของสมาชิกชุมชน คุณสมบัติของสมาชิกชุมชนที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้แก่

- 1.2.1 ความตระหนักในปัญหา ความเดือดร้อนที่อาจจะเกิดขึ้น
- 1.2.2 เห็นคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรน้ำ
- 1.2.3 มีความเสียสละ มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา
- 1.2.4 มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการที่ถูกต้อง
- 1.2.5 มีความเข้าใจในกิจกรรมของชุมชน
- 1.2.6 ความแตกต่างกันของการประกอบอาชีพ
- 1.2.7 ความเคารพผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในชุมชน
- 1.2.8 การเห็นคุณค่าของชุมชน

1.3 ความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

- 1.3.1 ความสามัคคีกันในระดับหมู่บ้านและระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงาน
- 1.3.2 มีการรวมกลุ่ม
- 1.3.3 ร่วมกันจัดทำแผนชุมชน
- 1.3.4 สมาชิกรู้บทบาทและหน้าที่
- 1.3.5 สร้างกฎเกณฑ์เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นประเพณีปฏิบัติ
- 1.3.6 ความต่อเนื่องของการณรงค์ประชาสัมพันธ์
- 1.3.7 ประเพณีอันดีงาม

2. ปัจจัยภายนอก การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกชุมชน ประกอบด้วยงบประมาณสนับสนุนและการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ

ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง (2553, หน้า 18) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 ความรู้ความเข้าใจของประชาชน ความรู้เป็นการสั่งสมประสบการณ์ จนเกิดความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.2 ความพึงพอใจของประชาชน เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะรู้สึกพอใจเมื่อเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

1.3 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้คนทำงานมากยิ่งขึ้นเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

2. ปัจจัยภายใน

2.1 บทบาทผู้นำหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เพราะผู้นำมีอำนาจในการชี้นำและบริหารงานตามแผนที่วางไว้

2.2 บทบาทของราษฎรในหมู่บ้าน ประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่และเป็นส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ

2.3 ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่นำไปใช้เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นประสบความสำเร็จ

3. ปัจจัยภายนอก

3.1 การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

3.2 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

3.3 ผลประโยชน์ที่ได้รับ

กรมการพัฒนาชุมชน (2557, หน้า 85-86) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบวิธีการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ผลการศึกษาปรากฏว่าวิธีการใช้ชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลซึ่งกันและกัน วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของปัญหา นำไปสู่ การวางแผนการดำเนินงานตามแผนโดยมีหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาชุมชนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการพัฒนาสามารถพึ่งตนเอง ใช้ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนปัจจัยด้านทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยภายนอกได้แก่หน่วยงาน

ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและวิชาการ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากภายนอก

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำชุมชน
2. ความตระหนักของประชาชนในชุมชน
3. ความเข้มแข็งของชุมชน
4. นโยบายและองค์กรภาครัฐ
5. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์
6. ผลประโยชน์ตอบแทน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิ่งแก้ว อินทวาท และวีระศักดิ์ อนันตมงคล (2556, หน้า 75-76) ได้ทำการวิจัย เรื่องการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับการพัฒนาชนบทศึกษาเฉพาะกรณีการออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น ชนะเลิศการประกวดระดับเขต พบว่ามูลเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นดังกล่าวประสบผลสำเร็จ ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดมาจากปัจจัยภายในและภายนอกชุมชน ปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่

1. การมีผู้นำในการรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้นำทางศาสนา
2. มีผู้นำในการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่มีความสามารถ ซึ่งเป็น

กำนันของตำบล

3. คณะกรรมการบริหารกลุ่มมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
4. สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในระเบียบและวัตถุประสงค์ของกลุ่มในระดับดี

ปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่

1. นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งกลุ่มใช้เป็น

แนวทางในการปฏิบัติ

2. การสนับสนุนด้านวิชาการ
3. การติดตามตรวจเยี่ยมและนิเทศงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ
4. การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงาน

เสถียร บาทขารี (2557, หน้า 95) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ชนะเลิศการประกวด ระดับเขต 2537 ในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 4 ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังนาง ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายใน ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. คณะกรรมการบริหารมีความสามารถสูงในด้านการทำความเข้าใจกับสมาชิกและใช้กฎระเบียบเป็นกรอบในการบริหาร
3. กลุ่มมีเอกสารต่าง ๆ เป็นรูปเล่ม และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน ได้แก่ ทะเบียนบ้านสมาชิก บัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีกู้ยืมเงิน สมุดบันทึกการประชุม ทะเบียนวัสดุครุภัณฑ์

ปัจจัยภายนอก ได้แก่

1. การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่ติดตาม นิเทศอย่างสม่ำเสมอ
2. การได้รับเอกสาร หรือคู่มือในการปฏิบัติงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สำหรับ คณะกรรมการการบริหารกลุ่มจากกรมการพัฒนาชุมชน

ทัศนีย์ พิริยาสัยสันติ (2555, หน้า 95) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสร้างสถาบันชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งมน จังหวัดสุรินทร์ พบว่าปัจจัยที่ผลักดันการเข้าร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น ความยากจน ระบบเครือข่าย ประเพณีหรือวัฒนธรรม และความขัดแย้ง การได้รับความสนับสนุนจากผู้นำชุมชน และได้รับรู้ข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เป็นปัจจัยภายในหมู่บ้านที่ทำให้ชาวบ้านรวมตัวกันก่อตั้งกลุ่ม ส่วนปัจจัยภายนอกชุมชนคือ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้ามาให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม และปัจจัยด้านผลประโยชน์คือการได้รับการสนับสนุน ด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งการได้รับความรู้ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชาวบ้านเข้ามาเป็นสมาชิก เพื่อทำกิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัว กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมในการคิดและการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ราชการและ คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์การดำเนินงานของกลุ่ม ส่วนการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม คือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มจะ ไม่มีการควบคุมดูแลจากสมาชิกเลยเพราะ โครงสร้างของกลุ่มยังไม่เอื้ออำนวยต่อการตรวจสอบของสมาชิก

มนูญ สอนเกิด (2550, หน้า 75) ได้ศึกษาวิจัยสภาพความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระหว่างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นระดับเขตปี 2539 กับกลุ่มทั่วไป พบว่า

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น มีสภาพโดยทั่วไปอยู่ในระดับดี และดีในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทั่วไป ด้านการพัฒนาสมาชิก ด้านคณะกรรมการบริหารจัดการ ด้านบัญชีและทะเบียนเอกสาร และด้านกิจกรรมเครือข่าย ในขณะที่กลุ่มทั่วไปมีสภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปานกลางในทุกด้านดังกล่าว

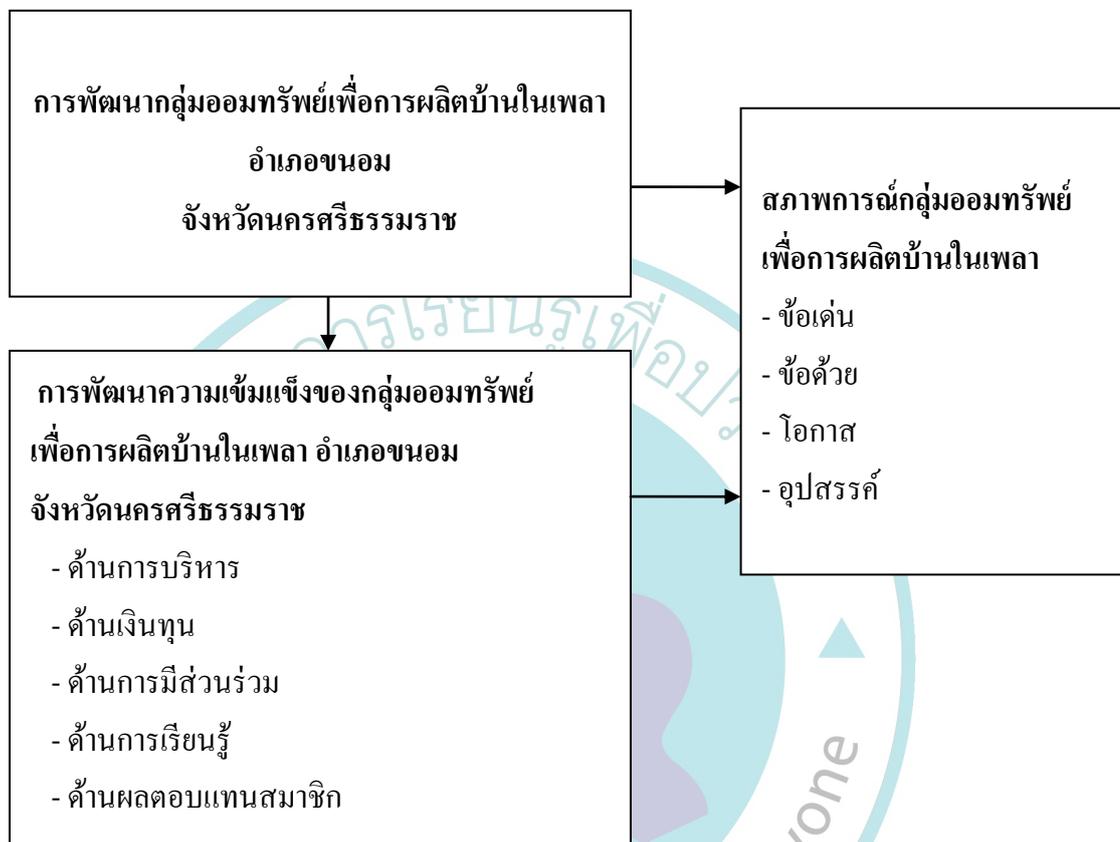
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วไป มีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและทุนด้านอาคารสถานที่ และด้านแหล่งบริการสินค้า ยกเว้นในบางด้านที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นมีความต้องการมาก เช่น ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และทุนสำหรับกลุ่ม ๆ การจัดบริการปุ๋ยและวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยการผลิตแก่สมาชิกและแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ

มาลีรัตน์ สุคโต (2553, หน้า 82-83) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสถานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ สภาพภูมิหลัง ความมีมนุษยสัมพันธ์ การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือสนับสนุนจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการได้รับการฝึกอบรม ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ในด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับดี และในการปฏิบัติงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน รวมทั้งได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือสนับสนุนจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และได้รับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรเป้าหมาย วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรชุมชนบ้านในเพลา หมู่ที่ 8 ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 176 ครัวเรือน 886 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนประชากร โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีคุณสมบัติในการให้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 30 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ประกอบด้วย ตัวผู้วิจัย , แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามแบบปลายเปิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรม และอ้างอิงทฤษฎีการวิเคราะห์ แบบ SWOT (จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรค)

1. การรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์และทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ทำให้ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบในการวิจัยในการศึกษานี้

2. ศึกษาภาคสนาม

2.1 การสังเกต ผู้วิจัยได้เข้าร่วมทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชุมชน และกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ได้แก่ กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุและทำบุญอาบน้ำสักระทวดเพลา กิจกรรมการปันผลประจำปีของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านในเพลา และเข้าร่วมกิจกรรมวันทำการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในขณะที่ผู้วิจัยสังเกตนั้น ได้มีการถ่ายภาพการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในบริบทต่าง ๆ และมีการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิก คณะกรรมการ และผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมไปพร้อม ๆ กัน และในระหว่างที่ผู้วิจัยทำการสังเกตเกิดความไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อใช้ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง

2.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยอาศัยแนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นมุมมองของผู้ให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 การจัดวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม (SWOT Analysis) ผู้วิจัยได้เชิญผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ที่มีประสบการณ์ในการก่อตั้ง และบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 30 ราย โดยกำหนดสถานที่ในการจัดวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม (SWOT Analysis) คือ ที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวัตถุประสงค์ของการจัดวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม (SWOT analysis) เพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ จุดแข็ง จุดอ่อน วิฤติ โอกาส และประเด็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 5 ด้าน (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้าน

เงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีมุมมองหลากหลาย ครอบคลุมทุกมิติ

วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยการใช้คำถามปลายเปิด เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และโอกาสของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลเพื่อการวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ โดยศึกษาจากหนังสือ วารสาร งานวิจัย เอกสารการประชุมทางวิชาการ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ทำการสัมภาษณ์ โดยแนวทางการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามหลักเพื่อเข้าสู่ ประเด็นที่ต้องการจะศึกษา และคำถามรอง เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลและสะท้อน ประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบล ขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมี ส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีขั้นตอนในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา แบบมีส่วนร่วม ด้วยเทคนิค SWOT วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

2.2 กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่ การพึ่งตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง วิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยาย อิงทฤษฎี SWOT Analysis (จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรค) ตามประเด็นต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และโอกาสของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลชนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ด้านการบริหารงาน (2) ด้านเงินทุน (3) ด้านการมีส่วนร่วม (4) ด้านความรู้ (5) ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

SWOT

การวิเคราะห์จุดแข็ง – จุดอ่อนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

ปัจจัยภายในชุมชนที่เป็นจุดแข็ง : S (Strength)

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การให้ความสำคัญที่สัจจะ สมาชิกกลุ่มต้องมีสัจจะเป็นสำคัญ
2. สมาชิกสามารถค้าผู้กู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินฝาก ทำให้กลุ่มไม่เกิดหนี้เสียเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เน้นสวัสดิการกลุ่ม
3. มีเครือข่ายให้การช่วยเหลือ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลชนอม ธนาคารออมสิน เทศบาลอำเภอชนอม และกลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. กลุ่มออมทรัพย์เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้ที่ด้อยโอกาสทางสังคมจึงเน้นให้การช่วยโดยการฝึกทักษะอาชีพเพื่อส่งเสริมรายได้
5. มีการบริหารโดยการกระจายอำนาจความรับผิดชอบโดยแบ่งการทำงานตามความรู้ความสามารถของคณะกรรมการแต่ละคน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงจิตวิทยา และการให้ความสำคัญกับบุคลากรของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา
6. มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง เช่น เลียงตามสายของชุมชน วิทยุชุมชน การใช้สื่อด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการติดต่อสื่อสาร
7. มีการนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา
8. การมีผู้นำที่มีความสามารถ เน้นการมีสัจจะ เน้นการทำงานเป็นหมู่คณะ รวมทั้งการประชุมประจำเดือนแต่ละครั้ง ช่วยให้สามารถรวบรวมปัญหา และหาแนวทางแก้ไขร่วมกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา
9. สภาพทางกายภาพของชุมชน อยู่ในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านทะเลและภูเขา ที่ส่งเสริมในการประกอบอาชีพ และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์

ปัจจัยภายในชุมชนที่เป็นจุดอ่อน : W (Weakness)

1. กลุ่มออมทรัพย์ขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีและบุคลากร ทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ทำงานด้านบัญชีหรือการเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูล การประมวลผลได้ช้า
2. นโยบายในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ขาดแบบแผนปฏิบัติที่ชัดเจน
3. ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในด้านการแสดงความคิดเห็น
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีรายได้ที่จำกัด เนื่องจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ
5. ในทางปฏิบัติยังได้มีการรวมอำนาจไว้ที่ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เพียงผู้เดียว
6. เกิดการขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการด้วยตนเอง
7. ขาดการจัดทำระบบการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบ
8. คณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีจำนวนน้อย
9. ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังไม่มีข้อระเบียบ ข้อบังคับไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน
10. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ถูกต้อง
11. คณะกรรมการทุนสวัสดิการชุมชนมีจำนวนน้อยและการทำงานยังเป็นการทำงานแบบอาสาสมัครมีการจ่ายค่าตอบแทนให้คณะกรรมการทำงานน้อย

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่เป็นโอกาส : O (Opportunity)

1. สภาพทางกายภาพของชุมชน อยู่ในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านทะเล และภูเขา
2. มีกลุ่มออมทรัพย์หลายกลุ่มจนสามารถจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์
3. การได้เข้ารับอบรมในระดับเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการดำเนินการและการเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย
4. เป็นกลุ่มออมทรัพย์ มีทุนทางสังคมสูง
5. การได้รับเลือกเป็นชุมชนตัวอย่าง ในด้านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
6. การสร้างเครือข่ายและบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ ในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน
7. การได้รับให้เป็นชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่เป็นข้อจำกัด : T (Threat)

1. การย้ายถิ่นฐานของประชากร ด้วยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ประชากรมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา
2. เศรษฐกิจตกต่ำ มีการขาดส่งเงินกองทุนบ้างเป็นบางครั้ง แต่ยังคงรักษาสัจจะโดยการส่งเงินดอกเบี้ยตามกำหนด

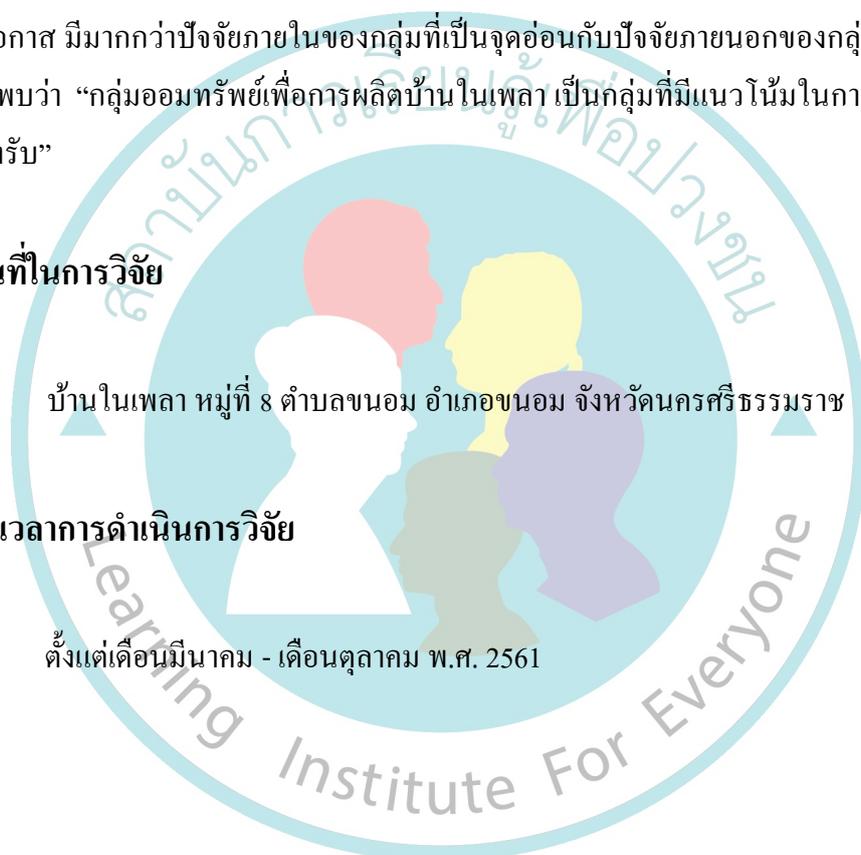
จากการวิเคราะห์การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา โดยใช้เครื่องมือ SWOT จะพบว่าปัจจัยภายในของกลุ่มที่เป็นจุดแข็งกับปัจจัยภายนอกของกลุ่มที่เป็นโอกาส มีมากกว่าปัจจัยภายในของกลุ่มที่เป็นจุดอ่อนกับปัจจัยภายนอกของกลุ่มที่เป็นข้อจำกัด ทำให้พบว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการพัฒนามากกว่าการตั้งรับ”

สถานที่ในการวิจัย

บ้านในเพลา หมู่ที่ 8 ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

ตั้งแต่เดือนมีนาคม - เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษา เรื่อง “การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช” ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 ราย คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการบรรยายโดยอ้างอิงทฤษฎี SWOT Analysis (จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรค) และนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านในเพลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลขนอม อำเภอขนอม นครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากตัวอำเภอขนอมประมาณ 15 กิโลเมตร สามารถเดินทางเข้าถึงโดยใช้ทางหลวง หมายเลข 4041 ซึ่งแยกจากทางหลวงหมายเลข 401 ประมาณ 17 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ หมู่ที่ 7 ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศใต้ ติดกับ หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งไเส อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันออก ติดกับ ทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตก ติดกับ ภูเขาหลวง ตำบลทุ่งไเส อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรบ้านในเพลา มีครัวเรือน จำนวน 176 ครัวเรือน

สภาพพื้นที่ / ภูมิประเทศ

มีลักษณะภูมิประเทศที่ราบเชิงเขาชายฝั่งทะเล มีการทำสวนมะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ผลไม้และประมงชายฝั่ง มีหาดทรายภูเขาและน้ำตกที่สวยงาม เหมาะสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว

สภาพทางสังคม

การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม การทำประมงชายฝั่ง ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

กลุ่มออมทรัพย์บ้านในเพลาได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 มีสมาชิกร่วมก่อตั้งจำนวน 85 คน เงินฝากสะสมเดือนแรกจำนวน 10,790 บาท โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านรู้จักการประหยัด และเก็บออมเงินในระบบกลุ่ม และสร้างกระบวนการในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน สำหรับชาวบ้านที่ต้องการเงินทุน เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อแก้ปัญหาเมื่อยามเดือดร้อน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาวบ้าน ที่ต้องสูญเสียไปจากการที่ไปกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นเมื่อมีความจำเป็น เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านผู้ด้อยโอกาส ซึ่งไม่มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ ในรูปของสวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา จะพยายามผลักดันและพยายามให้สมาชิกของกลุ่มได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลบางส่วนในโอกาสต่อไป เมื่อกลุ่มมีรายได้มีความเข้มแข็งพอ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และรู้จักการจัดการกับทรัพยากรของตนเอง ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมเพื่อความสงบสุขของสังคม โดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เน้นสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกต้อง ต้องมีศีลธรรม ขันติธรรม และคุณธรรมทั้ง 5 ต้องมีความโปร่งใส ชัดเจนทุกขั้นตอนของตัวบุคคล ของระบบบัญชี และผลประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เราต้องหมั่นประชาสัมพันธ์ และชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าใจชัดเจน ถึงระเบียบข้อปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ซึ่งสามารถนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และมั่นคง กลุ่มได้ใช้นโยบายในการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านซึ่งเป็นสมาชิกให้มีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน ใช้หลักสังคม วัฒนธรรม และศีลธรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิก แทนการใช้กฎหมาย หรือกฎข้อบังคับ มีนโยบายเปิดรับสมาชิกภายในหมู่บ้านเท่านั้น เน้นใช้หลักประชาธิปไตย ในการตัดสินใจหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม ประธานกลุ่มโดย นายโชคดี ช้วนลิ้ม อายุ 48 ปี จบการศึกษาประถมปลายจาก โรงเรียนชนอมพิทยา อาชีพพนักงานไปรษณีย์ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อาศัยอยู่ที่ บ้านในเพลา หมู่ 8 ตำบลชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มออมทรัพย์บ้านในเพลา มีคณะกรรมการบริหารอยู่ 4 ฝ่ายดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 คน ประธาน รองประธาน เลขานุการ เสร็จบุญ ผู้ช่วยเสร็จบุญ
2. คณะกรรมการฝ่ายควบคุม ตรวจสอบบัญชี และหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 3 คน
3. คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 3 คน

4. คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 4 คน

คุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่สมาชิกควรพิจารณาเลือก คือ

1. จะต้องเป็นบุคคลที่ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสีย และไม่เคยมีความผิดกฎหมายบ้านเมืองที่ร้ายแรง โดยเฉพาะเรื่องข้อโกง เอารัดเอาเปรียบบุคคลอื่น
2. จะต้องเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตย์ รับผิดชอบต่อหน้าที่และมีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. จะต้องมีความรู้ อย่างน้อยอ่านออก เขียนได้
4. อายุต้องไม่ต่ำกว่า 20 ปี และไม่เกิน 60 ปี ยกเว้นกรรมการฝ่ายส่งเสริมหรือที่ปรึกษา
5. ส่วนคณะกรรมการฝ่ายควบคุมและตรวจสอบบัญชี ความรู้ขั้นต่ำต้องจบมัธยมต้นขึ้นไป
6. บุคคลที่สมาชิกจะเลือกเข้ามาให้เป็นกรรมการได้ จะต้องเลือกจากคนที่เป็นสมาชิกเท่านั้น

ผลการวิจัย

สภาพการณ์ดำเนินงาน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

จุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การให้ความสำคัญที่สัจจะ สมาชิกกลุ่มต้องมีสัจจะเป็นสำคัญ ถ้าไม่มีสัจจะจะต้องถูกตัดสิทธิ์ในการกู้ยืมเงินสวัสดิการ
2. สมาชิกสามารถค้าผู้กู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินฝาก ทำให้กลุ่มไม่เกิดหนี้เสีย เป็นกลุ่มออมทรัพย์ ที่เน้นสวัสดิการกลุ่ม
3. มีเครือข่ายให้การช่วยเหลือ องค์การบริหารส่วนตำบลขนอมให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเงินต้นทุนในการรวมกลุ่มออมทรัพย์

ธนาคารออมสิน สนับสนุนความรู้ด้าน การเงิน การบัญชี การออมโดยการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมร่วมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา รวมทั้งการเปิดบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านในเพลา โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ที่สามารถกู้เงินจากธนาคารออมสิน โดยใช้ความเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์คำประกันเงินกู้ได้ จำนวนเงิน 100,000 บาท

เทศบาลตำบลอำเภอขนอม ส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่ม ที่เป็นกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน รวมทั้งการจัดฝึกอบรมโดยงบประมาณการศึกษาของเทศบาลตำบลอำเภอขนอม

มีการอบรมฝึกอาชีพ การออมเงิน การทำบัญชีครัวเรือน การแปรรูปผลผลิตชุมชน การออกแบบบรรจุภัณฑ์

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งเสริมกิจกรรมความรู้ และกระบวนการกลุ่มออมทรัพย์ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ มีทั้งการฝึกอบรมการทำบัญชี การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกอาชีพ เครือข่ายมีการมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดีเด่น เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอขนอมให้มีความเข้มแข็ง

4. กลุ่มออมทรัพย์เห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้ที่อยู่อาศัยโอกาสทางสังคมจึงเน้นให้การช่วยเหลือโดยการฝึกทักษะอาชีพเพื่อส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้ดีขึ้น สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียน มีการออม มีการประกอบอาชีพอย่างสุจริต และการมีสัจจะที่ช่วยให้ประชากรมีคุณภาพจิตใจที่สูงขึ้น

5. มีการบริหารโดยการกระจายอำนาจความรับผิดชอบโดยแบ่งการทำงานตามความรู้ความสามารถของคณะกรรมการแต่ละคน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงจิตวิทยา และการให้ความสำคัญกับบุคลากรของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

นายโชคดี ช้วนลิ้ม อาชีพพนักงานไปรษณีย์ ทำหน้าที่ประธานกลุ่มออมทรัพย์

นายพินิจ สุทิน ข้าราชการบำนาญ ทำหน้าที่กรรมการที่ปรึกษา

นางธิดา สุวรรณวงศ์ อาชีพเกษตรกร ทำหน้าที่ กรรมการด้านเงินฝาก

นางอัญชลี เข้มสม อาชีพเกษตรกร ทำหน้าที่ กรรมการด้านเงินกู้

นางจิราภรณ์ อินทร์แก้ว อาชีพเกษตรกร ทำหน้าที่ กรรมการด้านบัญชี

6. มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง เช่น เสียงตามสายของชุมชน การประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน การใช้สื่อด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

7. มีการนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนามาใช้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควบคู่กับการดูแลสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา รวมทั้งจัดความขัดแย้งของกลุ่ม

8. การมีผู้นำที่มีความสามารถ เน้นการมีสัจจะ เน้นการทำงานเป็นหมู่คณะ รวมทั้งการประชุมประจำเดือนแต่ละครั้ง ช่วยให้สามารถรวบรวมปัญหา และหาแนวทางแก้ไขร่วมกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา โดยนายโชคดี ช้วนลิ้ม ซึ่งมีอาชีพเป็นพนักงานไปรษณีย์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในการเข้าหาประชาชน กลุ่มองค์กร เครือข่าย รวมทั้งเทคนิคในการทำงานร่วมกับชุมชนในพื้นที่อำเภอขนอม

9. สภาพทางกายภาพของชุมชน อยู่ในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านทะเลและภูเขา ที่ส่งเสริมในการประกอบอาชีพ และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์

หาดในเพลา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีชายหาดที่สวยงาม พร้อมทั้งมีน้ำตก การนำท่องเที่ยวเชิงเกษตร เดินป่าศึกษาธรรมชาติป่าดิบชื้นเขาหลวง

ภูเขาหลวง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติหาดขนอมหมู่เกาะทะเลใต้
จุดอ่อนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

1. กลุ่มออมทรัพย์ขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีและบุคลากร ทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ทำงานด้านบัญชีหรือการเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูล การประมวลผลได้ช้า

2. นโยบายในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ขาดแบบแผนปฏิบัติที่ชัดเจน

3. ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในด้านการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีจำนวนสมาชิกมาก

4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีรายได้ที่จำกัด เนื่องจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ

5. ในทางปฏิบัติยังได้มีการรวมอำนาจไว้ที่ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เพียงผู้เดียวทำให้การตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก

6. เกิดการขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเองเนื่องจากวิธีคิดที่แตกต่างกัน

7. ขาดการจัดทำระบบการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบทำให้ยากต่อการสืบค้นหาข้อมูลที่จำเป็น

8. คณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีจำนวนน้อยและขาดทักษะความรู้ความสามารถในเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

9. ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังไม่มีข้อระเบียบ ข้อบังคับไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน มาใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงานของกองทุน

10. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ถูกต้อง

11. คณะกรรมการทุนสวัสดิการชุมชนมีจำนวนน้อยและการทำงานยังเป็นการทำงานแบบอาสาสมัครมีการจ่ายค่าตอบแทนให้คณะกรรมการทำงานน้อย

12. ไม่มีสถานที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาเอง ณ ปัจจุบันนี้ใช้บ้านประธานเป็นที่ทำการกลุ่ม

โอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

1. สภาพทางกายภาพของชุมชน อยู่ในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านทะเล และภูเขา ที่ส่งเสริมในการประกอบอาชีพ และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทะเลให้อาชีพให้อาหาร ภูเขาให้อาชีพ ให้อาหาร ให้ที่พัก รีสอร์ท สถานที่ท่องเที่ยวส่งเสริมรายได้ให้กับสมาชิก

2. มีกลุ่มออมทรัพย์หลายกลุ่มจนสามารถจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกสามารถเป็นสมาชิกกลุ่มได้หลายกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สมาชิกสามารถแก้ปัญหาชีวิตได้หลายทาง

3. การได้เข้ารับอบรมในระดับเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา ระบบการดำเนินการและการเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย

4. เป็นกลุ่มออมทรัพย์ มีทุนทางสังคมสูง

5. การได้รับเลือกเป็นชุมชนตัวอย่าง ในด้านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

6. การสร้างเครือข่ายและบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ ในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน

7. การได้รับให้เป็นชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

อุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

1. การย้ายถิ่นฐานของประชากร ด้วยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ประชากรมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา

2. เศรษฐกิจตกต่ำ มีการขาดส่งเงินกองทุนบ้างเป็นบางครั้ง แต่ยังคงรักษาสัจจะโดยการส่งเงินดอกเบี้ยตามกำหนด

แนวทางการความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านในเพลา ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การวิเคราะห์สภาพการณ์ดำเนินงาน จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาส ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อกำหนดกิจกรรมกลุ่ม และกำหนดระยะเวลาดำเนินงานได้ ดังนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ได้ให้ความสำคัญในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม โดยการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ สมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ใช้มาตรการทางด้านสังคมในการลงโทษกรรมการและสมาชิกที่ทำผิด กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านในเพลา การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการจัดการความรู้ ด้านวิชาการ เทคโนโลยี มีแผนงาน กิจกรรมในการเสริมสร้างพลัง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านในเพลา ที่อาจแตกต่างกันบ้างตามบริบทและศักยภาพหรือต้นทุนเดิมที่มีอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา รูปแบบในการเสริมสร้างพลังกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ผู้ความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองของชุมชนจากการสังเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างพลังทุนของชุมชนในพื้นที่บ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รูปแบบในการเสริมสร้างพลังกลุ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ผู้ความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองของชุมชน

จากเวทีเสวนา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา กำหนดแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา โดยกำหนดเป็น โครงการพัฒนาออมทรัพย์ด้วยการเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนเพื่อการรวบรวมสิ่งของผลผลิตของชุมชน สินค้าเกษตร รวมทั้งการรวมกลุ่มแปรรูปวัตถุดิบของชุมชน เพื่อเพิ่ม โอกาสทางการค้า และต่อราคาต่อผู้รับซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านในเพลา โดยกิจกรรมที่ขยายงานนี้จะบูรณาการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยกำหนดโครงการ รับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้าการเกษตร สินค้าประมงของชุมชน เพิ่มมูลค่าผลผลิต

กิจกรรมรับซื้อมะพร้าวของชุมชน และรับซื้อกุ้งกะปิ

รวบรวมมะพร้าวรับซื้อมะพร้าวในชุมชน และติดต่อผู้รับซื้อจากภายนอก

ผลิตกะปิกุ้ง โดยการรับซื้อกุ้งฝอยจากชาวประมงในชุมชน และร่วมกันผลิตกะปิ

จากกิจกรรมข้างต้น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ได้กำหนดให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ พร้อมกับการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. ด้านการบริหารงาน

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์ต้องเพิ่มการบริหารงาน และกรรมการด้านการจัดการรับซื้อ รวบรวมผลผลิต ด้านเกษตร ซึ่งการบริหารงานเป็นหลักการที่จะกำกับและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งจะนำสู่การเสริมพลังและการกำหนดตนเองขององค์กร การพัฒนายกระดับ เป้าหมายของการเสริมสร้างพลังกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งเป็นทุนของชุมชนบ้านในเพลา โครงการพัฒนากลุ่มครั้งนี้เป็นการพัฒนายกระดับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ทั้งคณะกรรมการ สมาชิก ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดบรรลุผลลัพธ์กิจกรรมตามที่คาดหวัง

นายโชคดี ช้วนลิ้ม ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เพิ่มการดูแลการรับซื้อรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน

นางธิดา สุวรรณวงศ์ กรรมการด้านเงินฝาก เพิ่มกิจกรรมด้านการแปรรูปผลผลิตทางทะเล มีการ รับซื้อ รวบรวมกุ้งกะปิ และรับผิชอบหัวหน้ากลุ่มผลิตกะปิกุ้งออกจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง

นางอัญชลี เข้มสมกับนางวันวิสาข์ เข้มสม กรรมการด้านเงินกู้ รับผิชอบหัวหน้ากลุ่มรับซื้อ รวบรวม แปรรูปมะพร้าว รวมทั้งรับผิชอบหาแนวทางการผลิตกะทิล่องหรือขวด

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ทั้งกรรมการสมาชิกรวมทั้งชุมชน จะมีความรับผิดชอบต่อการออกแบบดำเนินการ นำข้อมูลที่ค้นพบไปสู่การปฏิบัติ เป็นเจ้าของแนวคิด การบริหารและการประเมินผล เป็นเจ้าของข้อมูลความรู้ที่เกิดขึ้น กระบวนการนี้ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำนึกในการดูแลคุณภาพชีวิตของตนเองและต้องการกำหนดทิศทางอนาคตขององค์กร ชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยสมาชิกในองค์กร ชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกและ ห่วงแทน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของทำให้กิจกรรมกลุ่มดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนโดยชุมชนเอง

2. ด้านเงินทุน

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการ พัฒนาเงินทุนหมุนเวียน เกิดความงอกเงยผลประโยชน์ต่อกลุ่มออมทรัพย์ โดยการเปลี่ยนทุนทางด้านเงินตราเป็นสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ของชุมชน อีกทั้งยังช่วยในการเพิ่มช่องทางจำหน่ายและความรวดเร็วในปริมาณตามที่ผู้รับซื้อต้องการซึ่งมีทั้ง ธนาคารออมสิน เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ที่ช่วยส่งเสริมกิจกรรมในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้าเกษตรของชุมชน

3. ด้านการมีส่วนร่วม

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการ พัฒนา การมีส่วนร่วมทั้งจากสมาชิก กรรมการบริหารในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา และชุมชน ผู้นำชุมชน แหล่งทุน ได้เข้ามาร่วมเสริมกำลังช่วยเหลือ ทั้งร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมิน โดยเฉพาะการร่วมกันแปรรูปกุ้ง เป็นกะปิกุ้ง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในอำเภอขนอม และใกล้เคียง

4. ด้านความรู้

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการ พัฒนาด้านการค้นหาความรู้ในการดำเนินกิจกรรม ทั้งในการประสานงานเครือข่าย ของความรู้

การบริหารจัดการกลุ่ม การเข้าร่วมประชุมกลุ่มเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ การสืบค้นภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้ชำนาญเกี่ยวกับการผลิตกะปิกุ้ง ซึ่งมีผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายท่าน เพื่อช่วยในการดำเนินการ กิจกรรมของกลุ่ม การแปรรูปอาหารทะเล บรรจุภัณฑ์ การตลาด การแปรรูปผลผลิตด้านเกษตรของ ชุมชน มะพร้าว บรรจุภัณฑ์กะปิ การตลาด

5. ด้านผลตอบแทนคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

การเพิ่มกิจกรรมการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้า ของชุมชนช่วยให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการ พัฒนาด้านค่าตอบแทนคณะกรรมการและสมาชิก เนื่องจากการเพิ่มกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้กรรมการและสมาชิกมีหน้าที่การงานปฏิบัติเพิ่มเติมอีกทั้งการปฏิบัติกิจกรรมในนามกลุ่ม ยังช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้มีความสามารถในการเพิ่มเงินในการบริหารจัดการ และเงินปันผลต่อสมาชิก รวมทั้งทุนการศึกษาของนักเรียนในชุมชน สวัสดิการทางด้านประเพณี วัฒนธรรมชุมชน การก่อตั้งเงินกองทุนเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ของสมาชิก เงินกองทุนเพื่อซื้อ เครื่องมือการประกอบอาชีพ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช ในภาพรวมนั้น ได้ให้ความสำคัญในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ กลุ่ม โดยการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการและสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม และใช้มาตรการทางด้านสังคมในการลงโทษกรรมการและสมาชิกที่ทำผิด กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แก่ชุมชนและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านในเพลา สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการจัดการความรู้ ด้านวิชาการ และเทคโนโลยี ซึ่งกลุ่มจะมี แผนงานและกิจกรรมในการเสริมสร้างพลังกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตามศักยภาพ หรือต้นทุนเดิมที่มีอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา รูปแบบในการเสริมสร้างพลัง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิตบ้านในเพลา ความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตบ้านในเพลา และชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ดำเนินงาน จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และโอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา และเพื่อศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทน โดยดำเนินการวิจัยในพื้นที่ หมู่บ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านในเพลา จำนวน 30 ราย ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกและจัดระบบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และจำแนกในระดับเหตุการณ์หรือวิเคราะห์เหตุการณ์ สรุปหาใจความสำคัญ ดีความ และแยกแยะประเภทข้อมูลที่มีความหมายเดียวกันอยู่ในเรื่องเดียวกันนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีพรรณนาความ ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิกฤต และโอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มออมทรัพย์บ้านในเพลาได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านรู้จักการประหยัด เก็บออมเงินในระบบกลุ่ม เพื่อสร้างกระบวนการในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาเมื่อยามเดือดร้อน เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านผู้ด้อยโอกาส สวัสดิการจากรัฐ

สภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

จุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การมีผู้นำที่มีความสามารถ การถือสิทธิ์จะเป็นนโยบายสำคัญ สมาชิกผู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินฝาก เน้นสวัสดิการกลุ่ม มีเครือข่ายให้การช่วยเหลือ เน้นการพัฒนาผู้ที่ยึดโอกาสโดยการฝึกทักษะอาชีพเพื่อส่งเสริมรายได้ และที่สำคัญการมีลักษณะทางสภาพทางกายภาพทั้งทะเล ภูเขา ทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์

จุดอ่อนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การขาดบุคลากรและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ทำงานด้านบัญชีหรือการเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูลการประมวลผลได้ช้า คณะกรรมการมีจำนวนน้อยและการทำงานยังเป็นการทำงานแบบอาสาสมัคร

โอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การมีลักษณะทางกายภาพส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านทะเล ภูเขา ทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีกลุ่มเครือข่ายออมทรัพย์ การได้รับให้เป็นชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

อุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา การย้ายถิ่นฐานของประชากรด้วยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ประชากรมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา และสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ ของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา กลุ่มตัวอย่างได้เริ่มต้นการพัฒนาโดยกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ โดยใช้วิสัยทัศน์ กลุ่มออมทรัพย์เข้มแข็ง กำหนดโครงการรับซื้อผลิตภัณฑ์ สินค้าการเกษตรของชุมชน มีกิจกรรมรับซื้อมะพร้าวของชุมชน และรับซื้อกึ่งกะปิ กิจกรรมรับซื้อ รวบรวมมะพร้าวในชุมชน และติดต่อผู้รับซื้อจากภายนอก กิจกรรมผลิตกะปิ กึ่ง โดยการรับซื้อกึ่งฝอยจากชาวประมงในชุมชน และร่วมกันผลิตกะปิ จากกิจกรรมข้างต้น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ได้กำหนดให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ พร้อมกับการดำเนินกิจกรรมดังนี้

ด้านการบริหารงาน เพิ่มการบริหารงาน และกรรมการด้านการจัดการรับซื้อ รวบรวมผลผลิต ด้านเกษตร

ด้านเงินทุน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เกิดการพัฒนาเงินทุนหมุนเวียน เกิดความออกเผลประโยชน์ต่อกลุ่มออมทรัพย์ โดยการเปลี่ยนทุนทางด้านเงินตราเป็นสินค้าเกษตร

ผลิตภัณฑ์ของชุมชน และประสานเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ด้านเงินทุน เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรม

ด้านการมีส่วนร่วม มีการประสานงานกรรมการบริหารในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา สมาชิก ชุมชน ผู้นำชุมชน แหล่งทุน เกษตรกร ได้ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติ ประเมิน

ด้านความรู้ มีการเรียนรู้การบริหารจัดการกลุ่ม การเข้าร่วมประชุมกลุ่มเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ การสืบค้นภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้ชำนาญเกี่ยวกับการผลิตกะปิกุ้ง ซึ่งมีผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านผลตอบแทนคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา เกิดการพัฒนา ด้านค่าตอบแทนคณะกรรมการและสมาชิก มีหน้าที่การทำงานปฏิบัติเพิ่มเติม ช่วยเพิ่มเงินในการบริหารจัดการและเงินปันผลต่อสมาชิก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ผู้วิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสำคัญต่อการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ ถ้ากลุ่มและสมาชิกได้เรียนรู้และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) สภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน วิฤต และโอกาส 2) การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่มของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเด็นจุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในการใช้หลักสังคมวัฒนธรรม และสังขธรรม หรือสังขจะเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิก แทนการใช้กฎหมาย หรือกฎข้อบังคับ สอดคล้องกับ อดิศักดิ์ จันทไทย (2550, หน้า 15) ที่ว่า กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกให้คนในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญและร่วมมือกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง พึ่งพาอาศัยกันเองตลอดจนการกำหนดประเด็นที่จำเป็นต้องหาความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก

ประเด็นจุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีการบริหารงานโดยการกระจายอำนาจ ความรับผิดชอบ หน้าที่การงาน โดยการแบ่งหน้าที่การทำงานตาม ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการแต่ละคนเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงจิตวิทยา สอดคล้องกับ อโนทัย เพียรคงชล (2550, หน้า 42) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในเชิงจิตวิทยาเป็นการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ อารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และการดำเนินการร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในชุมชนหรือเป็นกระบวนการที่ประชาชนร่วมมือร่วมใจกันในการระบุนปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นลุล่วงไป เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

ประเด็นจุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ที่มีเครือข่ายให้การช่วยเหลือ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลขนอม ธนาคารออมสินสาขางนอม เทศบาลตำบลขนอม และเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์อำเภอขนอมให้การช่วยเหลือสนับสนุน สอดคล้องกับมาลีรัตน์ สุคติ (2553, หน้า 82-83) จากการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ สภาพภูมิหลัง ความมีมนุษยสัมพันธ์ การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือสนับสนุนจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต

ประเด็นที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลามีจุดเด่น สภาพทางกายภาพพื้นที่ติดกับทะเล ภูเขา มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลต่อการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ สอดคล้องกับประสพ กูดโพรงงาม (2556, หน้า 105-106) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อ การผลิตในการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษากรณีบ้านเอราวัณ ตำบลอินทร์แปลง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ว่าบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งเสริมและสนับสนุนประสิทธิภาพการผลิต ได้แก่ การจัดหาปัจจัยการผลิต การส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การระดมทุน โดยการฝากเงินสัจจะสะสม และเงินหุ้น การให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพตามที่ต้องการ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำและบทบาทในการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจครอบครัว โดยการซื้อขายสินค้าที่จำเป็นในครัวเรือนได้ในราคาถูก ยุติธรรม การพัฒนาอาชีพ การมีงานทำและรายได้ ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีงานทำทั้งงานในอาชีพหลัก อาชีพรอง และงานพิเศษนอกฤดูกาล

ประเด็นจุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ มีการนำหลักธรรมะทางพุทธศาสนา ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรม ของชุมชน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีส่วนร่วม ช่วยขจัดความขัดแย้งของกลุ่ม สมาชิก สอดคล้องกับทัศนัย พิริยาสัยสันติ (2555, หน้า 95) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสร้างสถาบันชุมชน กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านทุ่งมน จังหวัดสุรินทร์ ว่าปัจจัยที่ผลักดันการเข้าร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่นความยากจน ระบบเครือญาติ ประเพณีหรือวัฒนธรรม และความขัดแย้ง การได้รับความสนับสนุนจากผู้นำชุมชน และได้รับรู้ข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เป็นปัจจัยภายในหมู่บ้านที่ทำให้ชาวบ้านรวมตัวกันก่อตั้งกลุ่ม ส่วนปัจจัยภายนอกชุมชนคือ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้ามาให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม และปัจจัยด้านผลประโยชน์คือ การได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งการได้รับความรู้ ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชาวบ้านเข้ามาเป็นสมาชิก เพื่อทำกิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรสำรวจความต้องการส่งออกผลผลิต และความต้องการนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเพื่อวางแผนพัฒนากิจกรรมต่อเนื่อง
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรมีการจัดระบบฐานข้อมูลสมาชิก และรายรับ- รายจ่ายด้วยระบบเทคโนโลยี ควบคู่กับการลงสมุดบันทึกเพื่อความรวดเร็วในการประมวลผล ความรวดเร็วในการตรวจสอบได้ตลอดจนประกอบการวางแผนงานและตัดสินใจเพื่อพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา
3. ควรมีการกำหนดกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรควบคู่กับการใช้กฎหมายจริยธรรม ไว้อย่างชัดเจนเพื่อใช้เป็นแบบแผนบังคับใช้อย่างเคร่งครัดกับสมาชิก
4. บ้านในเปลานำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ ไปประกอบการจัดทำแผนชุมชนบ้านในเพลา
5. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา จัดทำแผนพัฒนาตามประเด็นข้อค้นพบจากการวิจัย

6. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรฝึกจัดอบรมให้แก่คณะกรรมการบริหารงานในเรื่องบทบาทหน้าที่

7. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรประสานหน่วยงานภายนอกในด้านการส่งเสริมกิจกรรมสร้างทุนและพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความหลากหลายของกลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ในอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายที่มีขนาดใหญ่

3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรฝึกจัดอบรมให้แก่คณะกรรมการบริหารงานในเรื่องบทบาทหน้าที่

4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ควรประสานหน่วยงานภายนอกในด้านการส่งเสริมกิจกรรมสร้างทุนและพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิก

บรรณานุกรม

- การพัฒนาชุมชน,กรม.(2557). **คู่มือพัฒนากร**. กรุงเทพฯ: บางกอกบลิ๊อค.
- _____. (2553). **คู่มือส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย**. กรุงเทพฯ: บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2554). **เอกสารประกอบแนวทางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.)โครงการการประชาคม โครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**. กรุงเทพฯ: บริษัทบพิตรการพิมพ์จำกัด.
- _____. (2554). **คู่มือการดำเนินการพัฒนาอาชีพและเงินทุน**. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กิ่งแก้ว อินทว้าง และวีระศักดิ์ อนันตมงคล. (2556). **การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2552). **การมีส่วนร่วมจากชุมชน**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุมชนบ้านในเพลา. (2557). **แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านในเพลา**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม พ.ศ.2562, จาก: <http://thongnian.go.th>.
- ถวิล ธาราโพธิ์. (2552). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- ทัศนัย พิริยาลัยสันติ. (2555). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสถาบันชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านทุ่งมน จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทศบาลตำบลอ่าวขนอม. (2557). **แหล่งท่องเที่ยวในตำบลอ่าวขนอม**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม พ.ศ. 2562, จาก : <http://www.khanom.go.th/travel.php>.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). **บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- ชนาศิลป์ เสี่ยวทอง. (2553). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ธิดารัตน์ คีมกระโทก. (2551). **กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษาดำบลสมานฉันท์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2551). **กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นฤมล วิบูลย์ศิริชัย. (2557). **การวิจัยและพัฒนาสร้างแผนพัฒนาสตรีโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีเทศบาลตำบลท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บุญชัย งามวิทย์โรจน์. (2551). **รายงานการศึกษาโครงการเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและป่าต้นน้ำ กรณีศึกษากลุ่มน้ำมูล**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม พ.ศ. 2562, จาก <http://www.sut.ac.th/im/mun/ppfactor.html>.
- บุญเลิศ ทิดมัน. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรรณทิพย์ เพชรมาก. (2547). **สวัสดิการชุมชน แก่จนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน).
- พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. (2557). **การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มานิช มาละการ. (2551). **กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน : การสังเคราะห์งานวิจัยและการวิเคราะห์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2556**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์เคชั่นส์.
- วิธกานต์ ลาภสาร. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม พ.ศ. 2562, จาก <http://msjo.net/categoryblog/66-patjai.pdf>.
- ศรี ศรีงาม. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท : ศึกษากรณี อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2552). **คู่มือการดำเนินการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน**. กรุงเทพฯ: แอ๊ปเปิ้ลฟรืนด์ซิ่ง.
- สมบุญ ธรรมลังกา. (2556). **รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน จังหวัดเชียงราย**. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 1(6), 71-86
- สมภพ อาจชนะศึก. (2552). **ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่สมาชิกได้รับจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : กรณีอำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม พ.ศ.2562, จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>
- สุคนธ์ จตุชัย. (2556). **ปัจจัยที่มีผลสำเร็จในการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. บทพิเคราะห์พิมพ์ กองพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กรมการพัฒนาชุมชน**.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2557). **การมีส่วนร่วมของชุมชน**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม พ.ศ.2562, จาก http://trat.nfe.go.th/trat/topic5_old.php?page=5.
- เสถียร บาทซารี. (2557). **รายงานการวิจัยเรื่องศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 4 อุดรธานี**.
- เสนาะ ดิยาว. (2555). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2551). **จิตวิทยาสังคมประยุกต์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อดิศักดิ์ จันทไทย. (2550). **กลยุทธ์การพัฒนาอาชีพสตรี: กรณีศึกษาการทอผ้าไหมแพรวาของสตรีบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อโนทัย เพียรคงชล. (2550). **ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อรัญ กักผล. (2552). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.
- อรุณ รักธรรม. (2554). **การพัฒนาองค์กร**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์,
- อานิสงค์ โอทาดะวงศ์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทะเลบัวแดงในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห้ว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อิทธิโชค ชวงกล้า. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อุมพร มณีแนม. (2552). รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนและแผนการตลาดในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีโหนด-นา-เล อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา. สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย. วารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ด้านการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นโดยนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส และศึกษาแนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ช่วงปี พ.ศ. 2560-2564 ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทน ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาโดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ด้านการขยายความรู้ในทางวิชาการ เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และบริบทของกลุ่มออมทรัพย์

แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ (ชื่อ-สกุล)
2. สถานที่สัมภาษณ์ เลขที่ หมู่ที่ ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. ตำแหน่งทางสังคม/สมาชิกกลุ่ม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ตั้งขึ้นอย่างไร
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีการบริหารจัดการอย่างไร
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา มีกลุ่มและเครือข่ายใดสนับสนุนและมีส่วนร่วมบ้าง
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ดำเนินกิจกรรมอะไรบ้าง
5. ท่านได้เข้ามีส่วนร่วมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา กิจกรรมอะไรบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร
6. ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมกับการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา กิจกรรมอะไรบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร

7. กลุ่มองค์กร/เครือข่าย มีส่วนร่วมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา กิจกรรมอะไรบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมและศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา

แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3

1. ท่านคิดว่า จุดแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาเป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่า จุดอ่อนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาเป็นอย่างไร
3. ท่านคิดว่า โอกาสของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาเป็นอย่างไร
4. ท่านคิดว่า อุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลาเป็นอย่างไร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเพลา ช่วงปี พ.ศ. 2560-2564 ด้านการบริหารงาน ด้านเงินทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านผลตอบแทน

1. ด้านการบริหาร ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง
2. ด้านเงินทุน ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง
3. ด้านการมีส่วนร่วม ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง
4. ด้านความรู้ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง
5. ด้านด้านผลตอบแทน ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล ทวีศักดิ์ ไทยสม
 วันเดือนปีเกิด 16 พฤษภาคม 2511
 ที่อยู่ 55/1 หมู่ที่ 8 ตำบลขนอม อำเภอขนอม
 จังหวัดนครศรีธรรมราช

เบอร์โทรศัพท์ 08-1083-5818
 อีเมล tawesak0810835818@gmail.com

อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
 สถานที่ทำงาน 94/7 หมู่ที่ 6 ตำบลควนทอง อำเภอขนอม
 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต
 สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
 สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

